

Upravništvo Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon št. 3122 3123, 3124,
3125, 3126
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ul. 6. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« iznaja
vsak ponedeljek jutraj. — Na-
roča se posebej in veča po pošti
prejemana Din 4.— po raznašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno.
Maribor Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Francoska in angleška odločitev:

Danes priznanje vlade generala Franca

Ker je francoski senator Berard pri svojih pogajanjih v Burgosu dosegel popolno soglasje z nacionalističnim zunanjim ministrom, bosta danes francoska in angleška vlada proglasili priznanje Francove vlade de iure

London, 26. febr. d. Angleška vlada je že poslala svojemu diplomatskemu agentu v Burgosu, Robertu Hodgsonu, potrebna navodila za formalno priznanje vlade generala Franca. Hodgson bo izvršil to priznanje šele, ko bo o tem sprejela sklep tudi francoska vlada kar se bo vsekakor zgodilo že jutri. Pričakuje se tudi, da bo jutri popoldne min. predsednik Chamberlain objavil v spodnji zbornici priznanje vlade generala Franca, ker bo dotlej uradno objavljena tudi že odločitev francoske vlade.

Čeprav priznanje Francove vlade ne bo vezano na nobene pogoje, se je angleška diplomacija vendarle potrudila, da dobi od generala Franca jamstvo, da bo izpolnil vse prejšnje obljube glede umika tujih čet iz Španije in neodvisnosti španskega nacionalističnega ozemlja.

Priznanje de jure ne bo imelo avtomatsko za posledico tudi priznanja pravice vojske se sile, po katerem bi dobil general Franco zakonito pravico do nadzorstva nad tujimi ladjami na širokem morju, kar pomeni, da Francovo vojno brodovje tudi po priznanju ne bo imelo pravice za drženja in preiskovati tujih ladij izven pasu treh milj od španske obale. V tem, da Anglija za sedaj še ne prizna generalu Franco pravice vojske se stranke, se kaže njena želja, da bi še nadalje vzdrževala trgovske in druge zveze z republikansko Španijo.

Priznanje Francove vlade bi sicer pomenilo prekinjenje diplomatskih odno-

šev z republikansko vlado, vendar pa po mnenju angleške vlade ni treba, da bi bilo to prekinjenje popolno. Dokler na podlagi sporazuma o miru ali z vojaško okupacijo preostali del republikanskega ozemlja ne bo prišel pod oblast generala Franca, bo angleška vlada priznavala še nadalje de facto oblast republikanske vlade na tem ozemlju.

Medtem naj bi imel dosedanj španski republikanski poslanec v Londonu omejen diplomatski položaj, kakor ga je imel doslej neoficielni diplomatski zastopnik generala Franca, vojvoda Alba.

Uspeh Berardove misije

Burgos, 26. febr. br. O razgovorih zunanjega ministra Francove vlade generala Jordane z zastopnikom francoske vlade senatorjem Berardom je bil sredi izdan komunikacije, ki pravi, da so bila pogajanja končana in da so potekla v najlepši pristrčnosti. Vsa vprašanja so bila zadovoljivo rešena. Senator Berard je pred svojim odhodom v Pariz podpisal dogovor, ki omogoča vzpostavitev normalnih odnosov rednega prometa med Francijo in nacionalistično Španijo.

Pariz, 26. febr. br. Senator Leon Berard je imel na svojem povratku iz Burgosa telefonski razgovor z zunanjim ministrom Bonnetom, kateremu je obrazil uspeh svojih pogajanj z zuna-

njim ministrom Francove vlade generalom Jordano ter mu sporočil, da so bila vsa vprašanja rešena na prijateljski način. General Franco je obljubil, da ne bo delal nobenih ovir povratku španskih beguncov iz Francije.

Senator Berard je prišel v Pariz ob 9.30 dopoldne.

Ostavka Azane po objavi priznanja

Pariz, 26. febr. br. Predsednik španske republike Azana, ki se mudi sedaj v Parizu, bo odstopil bržkone že jutri, ko bo objavljeno priznanje Francove vlade po Franciji in Angliji. V dobro obveščenih španskih krogih v Parizu trdijo, da je Azana že pripravil proglas na španski narod. Uradništvu španskega poslanstva niso bila dana še nobena navodila, smatrajo pa, da bodo še ponoči odredeni ukrepi, naj zapusti jutri zvečer poslopje poslanstva.

Bonnet o solidarnosti z Anglijo

Pariz, 26. febr. br. Zunanji minister Bonnet je danes govoril na nekem shodu v Bordeauxu, kjer je sporočil, da bo Francija že jutri priznala Francovo vlado de jure, ker hoče vzdrževati s

Španijo normalne razmere, vzpostaviti zopet gospodarske odnose ter prepričati, da bi ji ne bilo treba braniti na Pirenejih. Zato bo francoska vlada poslala svojega poslanika v Burgos. Kar se tiče razmerja med Francijo in Anglijo, je popolnoma normalno. Solidarnost obeh držav je večja kakor kdajkoli prej in sta pripravljena skupno branjati svoje interese. Končno je poudaril Bonnet, da je Francija odločena braniti svojo posest, ki jo je priborila s krvjo svojih najboljših sinov in z mnogimi drugimi žrtvami. Za obrambo svoje suverenosti in neodtujljivosti bo Francija zastavila vedno vse svoje sile.

Za amnestijo vseh španskih državljanov

London, 26. febr. o. Zunanji minister Halifax je prejel spomenico organizacije anglikanske in katoliške cerkve, ki zahteva, naj se španska nacionalistična vlada ne prizna, dokler ne bo zajamčila amnestije vseh španskih državljanov. Spomenico je podpisal tudi yorški nadškof.

Obstreljevanje Madrida

Madrid, 26. febr. br. Dopoldne je Francovo topništvo dalje časa močno obstreljevalo južne okraje Madrida.

Japonske grožnje Angliji in Franciji

Nankinska vlada napoveduje vojno mednarodni koncesiji v Šanghaju ter francoskim in angleškim vojnim ladjam na Jangeeju

Šanghaj, 26. febr. p. Nankinska vlada, ki je pod japonskim vplivom, ugotavlja v posebnem uradnem komuniqueju, da ji ne preostaja ničesar drugega, kakor napovedati mednarodni koncesiji v Šanghaju ter francoskim in angleškim vojnim ladjam na Jangeeju vojno, ker podpirajo maršala Čang-kajška. Francoske in angleške vojne ladje, kakor tudi mednarodno koncesijo bo morala smatrati kot sovražno last in se vražno ozemlje, ako Anglija in Francija ne bosta prilagodili svojega stališča obstoječim razmeram.

London, 26. febr. br. Kakor poročajo iz Tientsina, so japonske čete postavile barikade ob tamošnji mednarodni koncesiji.

Iz Tokia poročajo, da je bila danes tamkaj seja vlade, na kateri so sklepali o ukrepih glede na anapoved nankinske vlade, da bo proglasila vojno proti mednarodni koncesiji v Šanghaju ter fran-

coskim in angleškim vojnim ladjam na Jangeeju, če Anglija in Francija ne bosta prenehali podpirati maršala Čang-kajška.

Spopad na mandžurski meji

Tokio, 26. febr. o. Kakor poročajo iz Hsinkinga, je na mandžurskosibirski meji nastal nov incident. Na vzhodu prekoračilo mejo in umhlwy rdg mdm Mandžurije je 50 ruskih konjenikov prekoračilo mejo in napadlo mandžursko stražo. Bitka je trajala skoro uro dolgo, dokler niso prišla japonska ojačenja. Ruski konjeniki so se morali umakniti ter so pustili na mestu enega mrtvega in več ranjenecv. Mandžurska vlada bo zaradi tega incidenta protestirala v Moskvi.

Nemški protest v Varšavi zaradi napada na nemško poslaništvo

Varšava, 26. febr. br. Zaradi večeršnjih izgrediv v raznih poljskih mestih, zlasti pa v Varšavi, kjer so demonstrantje razbili šipe na nemškem poslaništvu, je izrekel zunanji minister Beck nemškemu poslaniku svoje obžalovanje. Kakor govori, je nemški poslanik Molke prejel iz Berlina nalog, naj zaradi teh izgrediv uradno protestira pri poljski vladi.

Kakor znano je do pritenjskih demonstracij na Poljskem prislo zaradi napadov na poljske dijake v Gdansk. Vče-

raj popoldne so dijaki in profesorji tehnične visoke šole v Varšavi sprejeli na posebnem zborovanju resolucijo, v kateri zahtevajo bojko Nemcev.

Berlin, 26. febr. AA. (Reuter). V tukajšnjih političnih krogih se ne pripisuje nobene važnosti dijaškim demonstracijam na Poljskem. Sniči so na merodajnem mestu izjavili dopisniku Reuterja, da nemška politika ni odvisna od dijakov, ker ni ničesar lažjega kakor pripraviti dijaške demonstracije.

Turški zunanji minister v Atenah

Solun, 26. febr. AA. Turški zunanji minister Saradzoglu je prišel sredi iz Beograda v Solun, kjer ga je sprejel predsednik grške vlade Metaxas. Velika množica ljudstva je turškega zunanjega ministra navdušeno pozdravljala.

Atene, 26. febr. br. Predsednik grške vlade Metaxas in turški zunanji minister Saradzoglu sta prispela danes iz Soluna v Atene, kjer je priredilo prebivalstvo zlasti turškemu državljanu prisrčen sprejem. Na večernem banketu sta Metaxas in Saradzoglu izmenjala zdravici, v katerih poudarjata neomajno prijateljstvo in zavezništvo Grčije in Turčije.

Obrambni ukrepi v francoskih kolonijah

Pariz, 26. febr. w. Kolonijski odbor poslanske zbornice je sklenil, da odpošlje v kolonije dve odposlanstvi in sicer eno v Kamerun, drugo pa v Džibuti, kjer naj bi proučili splošni položaj, zlasti pa obrambne naprave.

Katastrofa nemškega letala

Berlin, 26. febr. br. Na poti z Balearov v Genovo je nemško letalo »Dalus« padlo v morje in se potopilo. V letalu je bilo 10 potnikov. Letalo ni bilo last nemške družbe Lufthansa, nego last nemške vlade. Trenutno še ni znano, ali je pripadalo nemški vojski. Vseh 10 potnikov je utonilo.

Nova ustava na Malti

La Valetta, 26. febr. br. Guverner Malt je proglasil novo ustavo. Po tej ustavi bo imenovan poseben vrhovni svet, v katerem bo 10 zastopnikov prebivalstva, do čim jih bo 10 imenoval guverner sam.

Urad za izseljevanje židov v Berlinu

Berlin, 26. febr. AA. Dne 27. t. m. bo v Berlinu začel poslovati centralni urad za izseljevanje židov. Od tega dneva dalje bodo morali židi vse prošnje za izselitev predložiti temu uradu.

Razgovori v Varšavi

Poglobitev sodelovanja Italije in Poljske v Podunavju

Varšava, 26. febr. br. Italijanski zunanji minister Ciano, ki se mudi na Poljskem, je danes izročil maršalu Rydz Smiglyju red italijanskega vojnega križa. Razgovor grofa Ciana z zunanjim ministrom Beckom je trajal sredi nad dve uri.

Na središčnem banketu sta izmenjala Beck in grof Ciano zdravici, v katerih sta poudarjala potrebo, da se še bolj razširijo prijateljске zveze med Poljsko in Italijo, ne da bi se prizadele interesi kakih drugih držav.

Finančni odbor narodne skupščine bo danes končal svoje delo

Beograd, 26. febr. p. Kakor smo že javili je finančni odbor narodne skupščine končal razpravo o proračunu izdatkov vseh ministrstev ter je odobril tudi že dober del finančnega zakona. Jutri ob 17. se bo finančni odbor sestel ponovno in končal svoje razprave, nakar bo predložil svoje poročilo narodni skupščini, ki se bo sestala v torek, ko bo poročilo finančnega odbora objavljeno in razdeljeno poslanecem. Načelna proračunska debata plenuma narodne skupščine se bo pričela 1.

marca. Ker razprava finančnega odbora niso prisostvovali opozicijski poslanci, ki se tudi volitev vanj niso udeležili, ki pa bodo sodelovali pri načelni debati v plenumu, se pričakuje seje narodne skupščine z velikim zanimanjem, tem bolj, ker je predsednik vlade Cvetković na večeršnji seji finančnega odbora napovedal, da bo ob priliki načelne razprave v narodni skupščini o resoru notranjega ministrstva podal izjavo o političnih vprašanjih, ki zanimajo danes vso javnost.

Nameravan atentat na ministra Hoareja

London, 26. febr. w. Notranji minister sir Samuel Hoare je odpovedal svoje nameravane potovanje na Irsko. Odpoved utemeljuje z nujnimi državnimi posli, ba je pa je bilo potovanje odgojeno, ker se boje izbruhu nemirov v severni Irski med morebitnim obiskom. Kakor poroča »Daily Mail«, so baje odkrili načrt, po katerem je bil nameravan atentat proti notranjemu ministru Hoareju.

London, 26. febr. V grofji Delvon so večeraj našli v premogovnem skladišču premoaga obalne policije bombo. O atentatorjih ni nobenega sledu.

Povratek Italijanov iz Francije v domovino

Pariz, 26. febr. br. Posebni odbor, ki je bil pred dvema mesecema ustanovljen v Italiji pod predsedstvom zunanjega ministra Ciana z nalogo, da pripravi čim več Italijanov k povratku iz inozemstva v domovino, je razvil zadnje tedne zelo živahno akcijo, zlasti za povratek italijanskih izseljencev iz Francije. V Franciji živi nad 3 milijone Italijanov. Večraj je krenilo prvih 3000 povratnikov na pot v Italijo. Izmed 30.000 Italijanov, ki še živijo v Marseilleu, se jih je vrnilo v Italijo 100, izmed 15.000 korziških Italijanov pa 350.

Obsodba teroristov v Bukarešti

Bukarešta, 26. febr. br. Pred vojaškim sodiščem v Bukarešti je bil v petek končan proces proti 9 teroristom, ki so pripadali razpuščenim železničarjem. Obtoženi so bili, da so pripravljali atentate na javna poslopja z metaličnega ognja. Dejansko je policija pred 14 dnevi našla ob priliki preiskav na njihovih stanovanjih 16 takih aparatov. Šest obtožencev je bilo obsojenih na robiho po eno do 8 let.

Italijanske aspiracije nasproti Franciji

Rim, 26. febr. o. Kakor zatrjujejo poročevalci angleških listov iz Rima, bodo v kraljevi poslanici, s katero bo 23. marca otvorjeno prvo zasedanje italijanske korporacijske zbornice, obeležene tudi italijanske aspiracije nasproti Franciji ter na vedeni pogoji, na podlagi katerih bi bilo mogoče normalizirati politične odnose med Francijo in Italijo. Te informacije objavljajo tudi današnji francoski listi, a brez komentarjev. Poudarjajo le, da Italija formulirala svoje zahteve lahko šele tedaj, ko se bodo o njih že pričeli diplomatski razgovori.

Nj. Vel. kraljica Marija popolnoma okrevala

London, 26. febr. p. Nj. Vel. kraljica Marija, ki se je zadnje čase mudila v Londonu, je popolnoma okrevala. Večraj popoldne je obiskala angleško kraljico mater Mary v Marlboroughu.

Zapisrege ministra Cvrkića

Beograd, 26. febr. p. Predsednik vlade Cvetković je dopoldne zapisregele novega ministra brez portfelja Vojka Cvrkića ter bana dunavske banovine dr. Jovana Radičevića in bana vardarske banovine Vladimira Hajduk-Veljkovića.

Smrt radikalnega politika

Beograd, 26. febr. p. Po daljši bolezni je danes umrl v Beogradu življenj Stajčić dolgoletni narodni poslanec in član glavnega odbora radikalne stranke.

Vremenska napoved

Zemunska: Toplejše vreme, pretežno oblačno, v zapadnih krajih dež.

Marija Baškircova

Nekoliko pozno se je pojavil v slovenskem prevodu »Journal de Marie Bashkirtseff« (Dnevnik Marije Baškircove, prevedla Katarina Spur, izdala Umetniška proganda, 320 str.). Ta izpovedna knjiga mlade, močno nadarjene ruske aristokratke, ki je v štiri in dvajsetih letih preživela več kakor povprečne ženske v šestdesetih letih, je v raznih izdajah prehodila dolgo pot skozi svetovno literaturo. Nekateri izdajajo njen dnevnik v debelih knjigah, drugi ga stisnejo v lično knjižico žepnega formata, primerno, da jo vzameš v samoto ali na pot. Slovenci smo nemara med zadnjimi, ki so dobili v prevodu to neposredno pričevanje o tisti ženski duši in o njeni sedaj že zašli družbi. Slovenska izdaja vsebuje približno toliko kakor Nelsonova izdaja izvirnika. Potemtakem nam prinaša samo manjši izvelek iz dnevnika te izredne žene med evropsko elito devetnajstega stoletja.

»Dnevnik Marije Baškircove« se bo marsikomu zdel časovno odmaknjen in oddaljen vrelci vsebinski danesni stvarnosti. Ni dvoma, da je to eden najizrazitejših sadov tistega »sentiment de moi«, ki mu je romantizem s toliko skrbjo zrahljal literarna tla. Človek gleda z vidno slastjo, ki se včasih stopnjuje do semomučnega, na potek svojega osebnega življenja, se tako rekoč ogleduje v zrcalu svoje duše kakor Narcis v tih vodi potoka in beleži s posebnim občutjem, kakor ga človek preživlja dobi ni poznal, vse drhtilje svoje duše, vse svoje življenjske prigode, nadeje in razočaranja, misli in čustva. Po tej poti odpira drugim pogled v svojo notranost in v to, kar so imenovali vita intima. Vsa novejša literatura te vrste nosi na sebi materino znamenje Rousseauja in neznani, bolesteri d'Algothejevega Wertherja, ki je vznemiril toliko človeških src. Mnogo takih knjig je nepreklicno mrtvih, ker so postale nezanimive v svojem osebnem brezpomembnem subjektivizmu. Druge, sicer najbolj klasične, kakor so nekatera Rousseaujeva in Chateaubriandova dela, so samo še pomožno šolsko čtivo, ki uvaja mlade čitatelje v duha osemnajstega in začetkov devetnajstega stoletja. Slovstvena oblika dnevnika pa se je obdržala do najnovejših dni. Prav tako so ohranili svojo dokumentarno in slovstveno vrednost dnevniki pisateljev ali samostanjskih mislecev. Slikovita vsta sega od zapisov ženevskega filozofa Amiea lea do dnevnika Marije Baškircove, bratov Goncourtov, Leva Tolstoj in Barresa vse do najnovejših pojavov. Niti železni oklep dobe, ki se je zarotila zoper poedinca in njegove pravice, ne more v književnosti zatreti Rousseaujevskega »sentiment de moi«.

Če se bodo pozni znanjci zanimali, kako je živila sredi devetnajstega stoletja nadpovprečna ženska, bodo s pridom izkopali iz zaprašenih knjižnic knjigo, ki ima naslov »Journal de Marie Bashkirtseff«. Iz nje bodo izvedeli zelo malo ali nič o ženskem življenju njenega časa, zato pa bodo uživali izpoved ene izmed redkih, ki je imela talent in sredstva, da je zaživela povsem svoje življenje. Že dandanes je tako življenje samo nekaj, o čemer se pripoveduje in kar ne ustreza duhu časa. Tudi ženske, ki bi imele sredstva, nimajo več takih življenjskih pogledov in idealov, kakor jih je imela Marija Baškircova, ta krasna in plemenita človeška roža v osamljenem cvetličnjaku aristokratske družbe.

Potomka starega ruskega podedzkega plemstva, skoraj čudežen otrok, če jo presojamo po zapiskih, ki jih je vpisovala v svoj dnevnik že kot dvajsetletno dekletce, ženska nenavadno bistre inteligence, sila tenke duše, močne tvorne domisljivosti in mnogostranske ambicije — to je Marija Baškircova, iz svojega ruskega sveta je prinesla v francoski in italijanski svet, kjer se je največ in najrajši izživljala, posebno slovansko čustvovanje, ki ga ni mogla nikjer utešiti in ki jo je nenehno gnalo k mrličnemu delu. V Rusijo se je vračala samo kdaj pa kdaj žejna njenih daljav, njenih neskončnih step, njenega svojega življenja, ki se je tolikaj razčlenjevala od zapadnega. Bila pa je preveč zapadnjakinja, da bi se mogla umiriti v ruskem svetu. Njena mlada leta so potekala v Parizu, v Rimu, v Nici, na potovanjih po sredozemskih deželah. Povsod je z značilno žensko lahkoto sprejemala vtise, doživljala sebe in svet, hrepenela in delala, včasih kar trdo delala. Posvetila se je slikarstvu in hotela prekositi vse svoje vrstnice. Ta tankočutna dama, vajena salonov in prvovrstnih hotelov, se je na mah ogrela za socialni realizem, kakor ga je v tedanjem Parizu oznanjal Emile Zola in je jela slikati revščino pariskih zakonitih ulic in dvoriščnih stanovanj. Videl sem na neki razstavi v Parizu nekatere njene slike, ki bi ob njih čitatelj njegovega dnevnika komaj mogel verjeti, da jih je nasikala roka, ki se je s toliko nežnostjo in s takim ženskim čutom za drobne reči in brezpomembne zadeve izpovedovala v dnevniku.

Sredi takega dela in razvoja je Baškircova zadela bolezen, v nemali meri posledica naporov, h katerim jo je venomer gnala njena izredna inteligenca združena z zdravim stremeljivostjo in vzgledno pridnostjo. Tako je njen dnevnik postal zaupnik trpljenja in hiranja te lepe in v dvojnem smislu plemenite ženske. Umrla je na pragu svoje umetniške slave, ne sluteč, da jo bo bolj kakor čopič proslavilo pero, ki je sredi vsakdanjega življenja beležilo vse utripe njene krasne duše in vse doživljaje njene vznemirjene in razgibane mladosti.

Elite, ki ji je pripadala ta francosko-pisateljica Rusinja in proletarsko stikajoča aristokratka, danes ni več. Ostala pa je v dnevniku Baškircove izpoved ene najnežnejših duš te dobe, ki je bedno izhrala v bolesteri krčih dvajsetega stoletja.

Naša nedeljska kronika

Ljubljana, 26. februarja
 Ze peti ali šesta je bila današnja zim-
 ska nedelja, odkar nam z jasne neba si-
 je solnce in je v zraku polno vonja po po-
 mladli. Tako ni čudno, če se Ljubljana sko-
 raj sleherni nedeljo izprazni. Kakšno ne-
 deljo je mesto v popoldanskem urah kakor
 izumrlo, zato pa sta tem bolj polni šmar-
 na gora in Sv. Katarina, kamor se razvi-
 ja živahno romanje. Tudi današnja nedelja
 je bila prav lepa in prijetna, čeprav so
 se še večerji gosti oblaki z juga in
 je snovi proti večeru celo rosilo. Kazalo
 je, da bomo dobili danes izdaten dež, pa
 se je ponoči spet zvedrilo in jutraj smo
 imeli spet lep solnčen dan, le nekoliko je
 nagajal veter.

Zorko Prelovec na mrtvaškem odru

Se pred dnevi smo ga videli na cesti, ni
 pa bil več on dobrodušni, vedno nasmeja-
 ni, rdečelični Zorko, kakor pred dvema le-
 toma, ob Abrahamovini. Prepadelega obra-
 za in žalostnih oči je taval po cesti in
 vsakdo je videl, da je zavratna bolezen že
 močno omajala zdravje tega prej vedno
 krepkega in mladostnega moža. Novica o
 njegovi smrti je vendar globoko presene-
 tila legijo njegovih znancev in prijateljev
 v Ljubljani, pa nešteto pevcev po vsej
 Sloveniji.

Danes, ko je ležal pod visokim črnim
 baldahinom v mrtvašnici splošne bolnice
 sredi zelenja in vencev, ves pokojen in mi-
 ren v obraz med dogorevajočimi svečami,
 so poromali k mrtvaškemu odru številni
 njegovi čestilci, ljubitelji njegove ponoro-
 dele pesmi in mnogi drugi, ki so znali ce-
 niti delo tega moža za narod, da mu še
 enkrat pogledajo v obraz, ki je na mrtva-
 škem odru spet povsem mladosten. Poleg
 svojcev, ki so k vznožju krste položili kras-
 ne vence, so tudi že društva in korporac-
 je poslali krasne vence in šopke, da se od-
 dolže spominu moža, ki je vse življenje
 ljubil pesem. Krasen venec je med drugimi
 poklonilo združenje jugoslovenskih glasbe-
 nih avtorjev (UJMA), druga pa pošto
 združenje pevcev. Pokojnik drži v naročju
 šopek krasnega cvetja, ob znožju pa po-
 čivata na črni blaznici obe odlikovanji re-
 da sv. Save.

Skok pod drveči avto

Davi se je peljal ljubljanski krznar g.
 Eligit Eber z avtomobilom na Dolenjsko.
 Ko je prišel do Grosupljega, je opazil ne-
 kega kolesarja, ki mu je vozil nasproti.
 Kolesar je vozil pravilno po desni, a ne-
 nadano je skočil s kolesa, ga snutil iz rok
 in skočil naravnost pod drveči avtomobil.
 Avtomobil je treščil z vso silo v nesreče-
 za, ki je obeležal nezvesten. G. Eber je o
 nesreči obvestil ljubljanske reševalce, ki so
 ponesrečenca prepeljali v bolnišnico. V
 ponesrečenca so spoznali posestnikovega
 sina Antona Podražja z Grosupljega. V
 bolnišnici se ves dan ni zavedel in je ne-
 jasnovo stanje precej resno, ker je zelo potro-
 šen po glavi ima pa tudi nevarne notran-
 je poškodbe in nemara zlomljenih več
 rebrov. Kaj je gnalo fanta v obupno de-
 janje, ni znano.

Plesni turnirji Plesno-sportnega kluba

V zadnjem času se je ljubljanski Plesno-
 sportni klub, ki je v tej panogi salonskega
 sporta največji in vodilni klub v Jugosla-
 viji, z vso vmeno posvetil pripravam za le-
 tošnji mednarodni plesni turnir za prven-
 stvo Jugoslavije. Ta turnir se bo vršil 11.
 marca v veliki dvorani Kazine. Te dni je
 imel PSK v isti dvorani skupno z Jenkovo
 plesno šolo svoj vsakoletni šolski plesni
 in klubski ocenjevalni turnir, oboje kot pri-
 pravo svojih članov na veliki mednarodni
 turnir.

Pred dnevi je šolski plesni turnir, ki je
 bil nekakšna priprava novih plesnih parov
 za vstop v klub, nadvse pričakovano dobro
 uspel in obnem dokazal, da imamo v Ljub-
 ljani vedno boljši naraščaj. Te tekme se
 je udeležilo devet plesnih parov iz Jenko-
 ve šole, ki so odpsali nekaj modernih dru-
 žabnih plesov pred strokovno ocenjevalno
 komisijo, v kateri so sodili gg. Kante, Trošt,
 Seunig, Jeločnik, Košiček in Lombard pod
 vodstvom mojstra Jenka. Vsi pari so ple-
 sali prav dobro, vendar se je glavni boj
 razvijal med prvimi štiri.

Snočni klubski ocenjevalni turnir kot
 glavna preizkušnja najboljših ljubljanskih
 plesno-sportnih parov za mednarodni turnir
 — je bil pod vodstvom klubovega predse-
 dnika inž. arh. Hermana Husa in že zgoraj
 omenjene ocenjevalne komisije. Na njem
 sta nastopili dve skupini in to novi člani-
 zmagovalci iz šolskega turnirja. pa skupi-
 na že uvečanih turnirskih parov, ki so že
 večkrat nastopili na večjih tekmovanjih.
 Ocenjevanje je poteklo po vidiki splošne-
 ga vtisa, muzikalnosti, sloga in plesne te-
 hniko tekmujočih parov. Seveda se je glavna
 borba razvila med že znanimi vodilnimi pa-
 ri kluba, ki bodo na tekmovanju za prven-
 stvo Jugoslavije branili ne le čast svojega
 kluba, temveč tudi plesno čast našega me-
 sta in tujece pokazali, da tudi pri nas ne
 smatramo plesa le za golo razvedrilo, tem-
 več tudi za resen salonski sport, ki je zla-
 sti važen kot šola za družabno uglejanost.

Po vseh teh pripravah sodeč bo medna-
 rodni plesni turnir za prvenstvo Jugosla-
 vije 11. marca zopet združil v Ljubljani elito
 jugoslovanskih parov in povabljenih parov
 iz tujine, predvsem iz Nemčije.

Odlično obiskan pred- vateljski večer v „Soči“

Ze vso zimsko sezono posveča »Soča«
 pozornost globlji pogledu na našo pre-
 teklost v svobodni domovini in je v ta
 namen soboto za soboto prirejala lepo ob-
 iskana predavanja. Na njih so odlični pre-
 davatelji podajali izčrpne, pregledne z raz-
 nih vodilnih našega kulturnega, zdravstve-
 nega, socialnega in političnega življenja.
 S tem se je »Soča« uvrstila med tiste
 ustanove, ki so se letos ob 20letnici naše
 svobode poglabile v delo, ki je bilo v pre-
 teklosti opravljeno in se ob tej priliki za-

mislele v vprašanja, ki nam jih bo v bliž-
 nji bodočnosti reševati.

To soboto je »Soča« nadaljevala v tej
 smeri. Na sestanku »Pri levu« je predaval
 iniv. docent g. dr. Anton Ocvirk o naši
 literaturi v povojni dobi s posebnim ozi-
 lom na Primorsko. Dvorana je bila do kra-
 ja polna, kar je gotovo lep dokaz, kako je
 zanimivo Sočane in njih prija-
 telje. Vsi so z veliko pozornostjo
 izvajanjem predavatelja, ki je izčrpno ori-
 sal močan tok našega literarnega dela
 starejše predvojne generacije, v kolikor se
 na višku svojih ustvarjalnih sil deluje v
 tem času. Kakor rečeno, je lep del tega
 orisa predavatelj posvetil ustvarjalcem iz
 naše Primorske, ki so naši literaturi do-
 prinesli nadvse obilen in zelo tehten de-
 lež tako v liriki, kakor tudi v prozi in
 dramatik.

Za svoja izvajanja je žel predavatelj
 toplo zahvalno poslušalcev, v imenu kate-
 rih je predsednik društva dr. Puc izrazil
 željo, da bi ga še večkrat mogli poslušati
 v svoji sredi.

Predavanju je sledilo obširnejše poročilo
 dr. Mateja Pretnerja o stanju vojne od-
 škodnine. Dr. Pretner je poudaril, da je
 še težko v javnosti govoriti o tem vpraša-
 nju, dokler vojna škoda ni zagotovljena
 črno na belem. Dodal pa je na splošno že-
 ljo interesov, da prizadevanja glede re-

šitve tega vprašanja nikakor niso zaspala.
 Posebni ljubljanski in mariborski odbor si
 v tem pravcu mnogo prizadevata in sta
 dostavila že mnogo vlog na pristojna mi-
 nistrstva za nujno rešitev. Z vštetiimi ko-
 roškimi je vseh prijavljenih odškodnin
 okrog 1900. Posebne avdience v pristoj-
 nih ministrstvih lani so dognale, da teh
 vlog ni mogoče reševati že iz enostavnega
 razloga, ker za reševanje primanjkuje po-
 trebnega osebja, da bi to delo opravilo.
 Po posebni odredbi ministrstva je bilo ba-
 novini naloženo, naj po dostavljenih prija-
 vah ugotovi višino vojne škode in to do-
 stavi ministrstvu. Ker se je ves postopek
 izkazal za prepočasnega, sta odbora v zad-
 njem času pokrenila hitrejši postopek, od
 katerega je pričakovati tudi hitrejša re-
 šitev. Prej pa bo še treba izposlovati do-
 polnitev zadnjega zakona, ki bi vsekakor
 moral biti popravljen, da ne bo kazal pre-
 več pomanjkljivosti in s tem povzročil
 kakšne krivice tistim, ki so tudi upraviče-
 ni zahtevati vojno odškodnino. Vsekakor je
 dr. Pretner, ki se je izkazal za dokajšnje-
 ga optimista glede tega vprašanja, vse
 zainteresirane pomiril z zagotovilo, da
 akcija za izplačilo vojne odškodnine ni
 zaspala, temveč da sta oba odbora marlj-
 vo na delu za čim hitrejšo rešitev tega pe-
 rečega vprašanja.

Lep razvoj dela za zaščito mladine

Izčrpna poročila na obnem zboru unije

Ljubljana, 26. februarja

Ob veliki udeležbi odličnikov in nema-
 lem zanimanju naše javnosti je bila danes
 dopoldne v dvorani Delavske zbornice IIL
 banovinska skupščina dravske sekcije Ju-
 goslovenske unije za zaščito dece, Pred-
 sednik odvetnik dr. Oton Fetič je pri-
 srčno pozdravil številne navzoče, posebno
 zastopnika pokroviteljice unije Nj. Vel.
 kraljice Marije in Nj. Vis. kneginje Olge
 g. podpolkovnika Pavliča, nadalje pa še
 zastopnike banovine, mesta, škofije in
 številne zastopnike v uniji včlanjenih dru-
 štev.

Predsednik je poudaril, da se je unija
 odločila na svoji današnji banovinski
 skupščini prirediti nekakšno skromno 20-
 letnico s pregledom dela na polju mladins-
 ke zaštite v Sloveniji, da bi tako javno-
 sti pokazala današnje stanje dela in s tem
 omogočila nove smernice za nadaljni raz-
 voj. Zborovalci so pozorno sledili pred-
 sednikovu poročilu, ki je izvenelo v
 ugotovitve da postaja vedno močnejša
 zavest, da je zaštita mladine dolžnost
 javnosti. Unija, ki je bila leta 1933. po-
 rojena iz 23. člena pakta Lige narodov,
 stoji pod visokim pokroviteljstvom Nj.
 Vel. kraljice Marije in je v letih svojega
 obstoja na široko in globoko zaorala v
 polje mladinske zaštite.

Iz referata tajnika g. Vojka Jagodiča
 je izhajalo, v koliko se je uniji v treh letih
 njenega delovanja posrečilo izvršiti po-
 stavljene ji naloge, da je dotlej nesistemati-
 tično in med seboj nepovezano mladinsko
 zaščitno delovanje v Sloveniji organizira-
 la.

Sekcija je v preteklem letu štela 20
 rednih in 10 izrednih članov, društve in
 podobnih korporaciji. Pisarna je sicer
 opravila obsežno upravno delo, a pomanj-
 kanje primerne prostora in nezadostna
 gmožna sredstva niso dovoljevala, da bi
 se mogla administracija razviti v obsegu,
 kakor so zahtevale naloge.

Namera ustanavljanja posebnih krajev-
 nih odborov sekcije na sedežih okrajve je
 morala biti začasno odložena v glavnem
 zaradi tega, ker imamo v Sloveniji nad
 6.000 društev, ki se v glavnem ali vsaj
 med drugim pečajo tudi z zaščito mladine.

Dve zborovanji v Celju:

Gasilska župa in elektrotehniki iz vse Slovenije

Celje, 26. februarja
 Gasilska župa za celjski srez je imela
 danes dopoldne v mali dvorani Celjskega
 doma v Celju glavno skupščino, ki so se
 je udeležili delegati 45 gasilskih čet iz-
 med 57. župni starešina g. Gologranc je
 v začetku pozdravil zastopnike oblastev in
 tiska ter na kratko orisal delo župne upra-
 ve v preteklem poslovnem letu.

Iz poročila župnega tajnika g. Adolfa
 Bervarja, ki navaja m. dr. lanske župne
 strokovno tehnične tečaje, izpise za po-
 veljivke, župne vaje in sodelovanje župe
 pri raznih gasilskih prireditvah, posnema-
 mo, da ima gasilska župa 57 čet, v kate-
 ri je včlanjenih 1565 izvršujočih, 839 pod-
 pornih, 71 častnih članov, 27 naraščajni-
 kov in 11 samaritank. Število izvršujočega
 članstva je lani nekoliko naraslo, število
 podpornih članov, naraščajnikov in samari-
 tank pa je močno padlo. Dejstvo, da je
 število naraščajca lani padlo od 66 na 27,
 dokazuje, da se gasilske čete premalo za-
 nimajo za podmladek. Samaritanski osek
 ima 24, kulturno prosvetni osek 20, glas-
 beni 4, diletantski 18, čitalniški osek tro-
 je čet. Na področju župe je bilo lani 51
 požarov in sicer 20 malih, 27 srednjih, 3
 večji in 1 velik. V zavarovanih poslopih
 je bilo 43, v nezavarovanih pa 8 požarov.
 Gasilci so sodelovali pri 54 požarih, torej
 tudi pri požarih izven župnega območja.

PO POVRATKU IZ

PARIZA
 MODNI ATELJE
 VERA

ZOPET REDNO DELA. — TEL. 24-63

Sodelovalo je 631 gasilcev, ki so porabili
 pri gašenju 161 ur in 15 minut. Na zava-
 rovanih poslopih je bilo zaradi požarov
 1.104.900 din. in nezavarovanih pa 18.400
 din. škode. Če bi ne bili nastopili gasilci,
 bi bila škoda narasla na približno 3.714.000
 din. Nezgodno zavarovano je članstvo 24
 gasilskih čet. Dolg gasilske župe odnos-
 no njenih edinic znaša 249.521 din.

Poročilo župnega blagajnika g. Dobo-
 vičnika izkazuje 7810 din. dohodkov in
 6895 din. izdatkov, prebitek znaša 915 din.
 V debati je delegat konjske gasilske čete
 g. Struc omenil spor v konjski gasilski
 čet, ki je nastal med zastopniki konjske
 občine in v tej čet in nekaterimi četni-
 mi funkcionarji. Spor se bo obravnaval
 pred sodiščem. Gasilska župa doslej ni ho-
 tela potrditi izvolitve dveh, v tem sporu
 prizadetih funkcionarjev, češ da hoče po-
 čakati na izid sodnega postopka in šele
 nato zavzeti svoje stališče. Govornik je
 ostro napadel upravo gasilske čete, zlasti

Objave

Ljubljanske pevce prosi zborovodja Hu-
 badove župe, da pridejo danes ob 14. uri v
 Hubadovo dvorano Glasbene Matice.

Hubadova župa JPS v Ljubljani ponov-
 no poziva vse pevce, da se udeležijo z dru-
 števini praporu pogreba skladatelja Zor-
 ka Prelovca, ki bo danes izpred splošne
 bolnišnice ob 16. uri. Za vajo v Glasbeno
 Matico naj arhivirajo prineso s seboj note:
 »Poljana tože«, »Oj, Doberdoba«, »Usliše-
 ter« Usliše ter »O Bog«.

Pevski zbor ljubljanske Glasbene Mati-
 ce se udeležijo pogreba skladatelja Zor-
 ka Prelovca polnoštevno z vsem mešanim
 zborom. Moški zbor se zbere v Hubadovi
 dvorani točno ob pol 15. uri, ženski zbor
 pa pred splošno bolnico ob 16. — Odbor.

Flash Gordon Z raketno ladjo na Mars!!!

Najfantastičnejša pustolovščina sedanje dobe!
 Magija in čudovite prikazni na tujem planetu. Vsa Ljubljana govori o tem senzacio-
 nalnem filmu! KINO SLOGA, tel. 27-30 ob 16., 19. in 21. uri! Rezervirajte vstopnice!

MATI

so napravila največje veselje sebi in njegovemu
 otroku, če zagotovi že v početku njegov
 zdrav razvoj. Sedanja zdravniška veđa je
 ugotovila, da brez

vitaminov

ni življenja, ni razvoja. Zaradi tega pazite,
 da daste svojemu otroku poleg vsakodnevnih
 hrane tudi on preveč hranilnih vrednosti
 in vitaminov, ki je neobhodno potreben nje-
 govemu organizmu.

OVOMALTINE

je naravni izvir moči, ker vsebuje hranilne
 vrednosti, mineralne soli in vitamine, ki so
 neobhodno potrebni za telesni razvoj. —
 Dobiva se povsod počenši od din 6.50.

moglo k strokovni izobrazbi vajencev. Iz-
 daja svoj »Vestnik« in je letos izdalo tudi
 v obliki koledarja strokovni priročnik za
 elektrotehniko in elektroinstalaterje, ki po
 strokovni vsebini celo presega silne neme-
 ske priročnike. Povečanje porabe elektriki-
 nega toka dokazuje, da elektrifikacija Slo-
 venije kljub oviram napreduje. Združenje
 je leta 1937 odklonilo kolektivno pogodbo
 s pomočniki in predložilo banki upravi iz-
 dajo mezne tarife za pomočnike.

Na predlog člana nadzornega odbora g.
 inž. Sajovica je prejel odbor razrešeno.
 Proračun za leto 1939 predvideva 81.820
 din. dohodkov in ravno toliko izdatkov. Pri
 slučajnostih so bile iznešene razne želje
 članstva in organizacije.

Smučarske tekme KID

Na včerajšnjih tekmah v Kranjski gori je nasto-
 pilo okoli 600 tekmovalcev iz velike jeseniške
 delavske družine

Jesenice, 26. februarja

Pod pokroviteljstvom članov upravnega
 sveta KID gg. Avgusta Westna, Avgusta
 Praprotnika, Josipa Pfeiferja, Karla Noota,
 inž. Klinarja ter članov nadzorstva so bila
 danes tekmovanja za prvenstvo KID v
 Kranjski gori, ki se jih je udeležilo okrog
 600 tekmovalcev, delavcev in uslužbencev
 KID in njih družinskih članov. Izlet je po
 svoji dobri organizaciji služil propagandi
 sportne misli in tovarštvu med vsemi pri-
 padniki te velike delavske družine.

Za to veliko smučarsko prireditev je vla-
 dalo po vsej Gorenjski zelo veliko zani-
 manje. Člani ravnateljstva in tehnični odbor so
 bili zadnjih 14 dni na delu in so izvedli vse
 priprave z isto natančnostjo in temeljitostjo,
 ki diči vodstvo v vsem svojem podjetju.
 Pri prireditvi so sodelovali samo tisti
 člani delavskih družin, ki so zadnje dneve
 temeljito vežbali one panoge smučanja, v
 katere so bili pri tekmah uvrščeni. Pri tek-
 mah je nastopila garda najboljših jugoslo-
 venskih smučarjev razen onih, ki so v tu-
 tlini in onih, ki niso uslužbeni pri KID.

Davi je bilo na vseh jeseniških cestah ze-
 lo živahno. Po cestah proti kolodvoru so
 korakale goste množice smučarjev na pe-
 ron. Kmalu nato je izredno dolg vlak po-
 tегnil veliko smučarsko armado proti
 Kranjski gori. Tam je mogočna povorka
 smučarjev z jeseniško sokolsko godbo na
 čelu odšla skozi to lepo planinsko vas, ki
 je bila vsa v državni zastavi. Na čelu je
 olimpijec Albin Jakopič nosil veliko držav-
 no zastavo, njemu ob strani pa sta stopala
 državna reprezentanta Emil Znidar in Alojz
 Zvan. Za sokolsko godbo so stopali člani
 prireditvene odbora, dr. Obersnel, inž.
 Petrovič, Kuhar, Matija Sušnik, Drago Ce-
 rar in člani strokovnega odbora, med nji-
 mi tudi zastopnik JZSS g. Tone Kunstelj.
 Za njimi se je zvrstila nepregledna vrsta
 smučarjev, ki so jih domačini navdušeno
 pozdravljali. Takega sprejema Kranjska go-
 ra še ni doživela. Povorka je krenila na
 veliki travnik, kjer so člani odbora tekmoval-
 ce razvrstili in razdelili na določene kate-
 gorije. Tekmam so prisostvovali tudi člani
 upravnega odbora in ravnateljstva KID ter
 drugi predstavniki našega gospodarskega
 življenja, a kot zastopnik vojske je bil nav-
 zoč major I. planinskega pešpolka Milova-
 nič in še dva kapetana, ki so z zanimanjem
 sledili tekmovanju. Ob 9. je bil start na 10
 km v Podlesju za Kranjsko goro, ob 9.30
 start na 3 km na isti progi, ob 10. velesla-
 lom na 3 km progi, ob 10.30 na 1 km na no-
 vem terišču pri Kranjski gori, ob 11. slalom
 na 400 m, ob 14. pa skoki.

Rezultati so bili naslednji:
 Tek na 10 km (42 tekmovalcev): 1. Mrak
 Franc, 47:12, 2. Pogačnik Tone 49:10, 3.
 Razinger Tone 50:45, 4. Benedičič Milan
 50:51, 5. Čebašek 54:02, 6. Šporn Zdravko
 56:05.

Tekmovanje na 3 km (218 tekmovalcev):
 1. Kordelj Stanko 14:24, 2. Stana Roman
 15:06, 3. Grosmaier Anton 15:15, 4. Zen Ja-
 kob 15:20, 5. Pribil 15:32, 6. Razinger Stan-
 ko 15:53.

Veleslalom na 3 km (36 tekmovalcev): 1.
 Zvan Alojz 2:55, 2. Znidar Emil 2:55.4, 3.
 Taler Franc 3:05.1, 4. Kobler Stanko 3:06.4,
 5. Bertonec Jože 3:30.1, 6. Koren Franc
 3:43.3.

Veleslalom na 1 km (159 tekmovalcev): 1.
 Langus Danijel 1:31.3, 2. Gašperlin Frano
 1:33.3, 3. Florjančič Boris 1:36, 4. Levstik
 Alojz 1:36.4, 5. Vister Marijan 1:37.3, 6. Su-
 šnik Vladimir 1:38.4.

Slalom na 400 m (60 tekmovalcev): 1. inž.
 Ivan Sauer 22, 2. Marn Herman 22.3, 3. Se-
 ga Boris 24.3, 4. inž. Tiringar 26.08, 5. inž.
 Rekar Ciril 27.1, 6. Ferdi Egon 28.

Skoki (26 tekmovalcev): Seniorji: 1. Ja-
 kopič Albin, 2. Razinger Tone, 3. Pogačnik
 Tone. — Juniorji (14 tekmovalcev): 1. Bu-
 kovnik Leon, 2. Brun Albert, 3. Razinger
 Lojze.

Vsa organizacija se je dobro razvijala, re-
 diteljstvo službo je vzorno opravila gasilska
 četa KID. Sneg je bil južen in težak. Tekme
 so potekle brez vseh nezd.

Drevi bo v Kazini prijateljski večer vseh
 smučarjev.

Razpis

I državno prvenstvo v alpski kombinaciji
 za dame

JZSS v Ljubljani razpisuje I. državno
 prvenstvo v alpski kombinaciji za dame
 v izvedbi TK »Skala«, podružnice Jesen-
 ce. Tekmovanje bo 4. in 5. marca t. l. na
 Rožni nad Jesenicami v bližini Skalaške
 kočice. Tekma v smuku bo v soboto 4. mar-
 ca t. l. ob 15. s startom na Kleku in s cil-
 jem pod Skalaško kočico na Rožni. Tekma
 v slalomu bo v nedeljo 5. marca t. l. ob
 11. s startom na sedlu Rožni in ciljem pri
 Skalaški koči na Rožni. Dolžina proge za
 smuk je približno 3.000 m, proge za sla-
 lom približno 1.000 m. Tekmuje se po
 pravilih JZSS. Vsaka tekmovalka tekmuje
 na lastno odgovornost. Prvo plasirana v
 alpski kombinaciji prejme naslov državne
 prvakinja za leto 1938-39.

Pravico tekmovanja imajo verificirane
 in neverificirane tekmovalke. Tekmuje se
 v dveh skupinah, ločeno za verificirane in
 neverificirane tekmovalke, vendar posta-
 ne, prvakinja države lahko le verificirani
 tekmovalka. Prijave je poslati najkasneje
 do 3. marca t. l. na naslov: T. K. »Skala«,
 tajništvo, Jesenice, in sicer na predpisanih
 njih saveznih prijavnih.

Zrebanje startnih števil bo v soboto
 4. marca ob 13. v Skalaški koči na Rožni.
 Objava rezultatov in razdelitev daril in
 priznanje bo v nedeljo 5. marca t. l. ob
 15. pri Skalaški koči na Rožni.

Naše gledališče

D R A M A

Ponedeljek, 27.: Upniki, na plan! Red A.
 Torek, 28.: Zaprt.

Sreda, 1. marca: Hlapci. Izven. Zlžnane
 cene.

O P E R A

Ponedeljek, 27.: Zaprt.

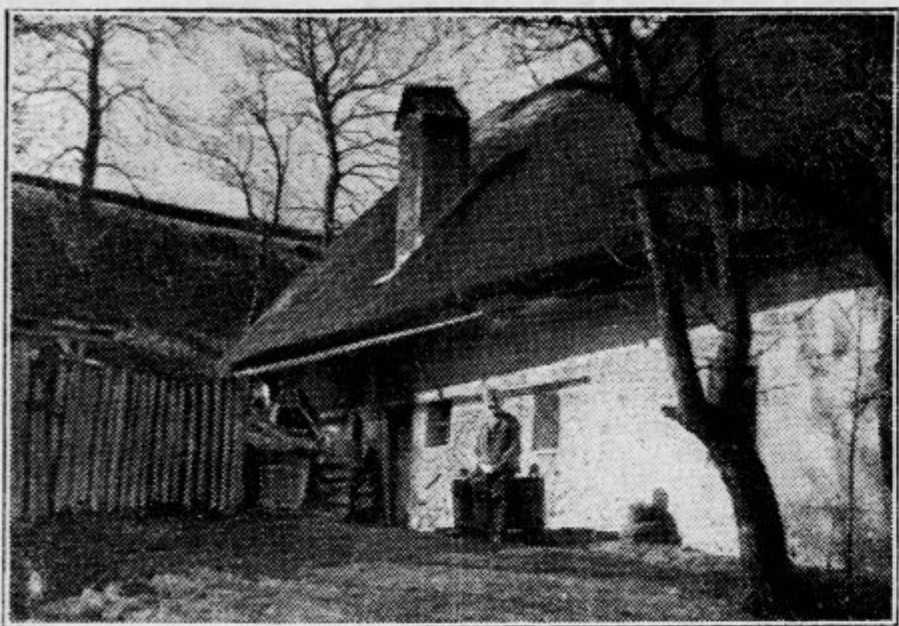
Torek, 28. ob 15.: Cavalleria rusticana,
 Glumadi. Dijaška predstava po cenah
 od 16 din navzdol.

Sreda, 1. marca: Frasquita. Red Sreda.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

V hribih sta zdravje in visoka starost doma

Pri najstarejši Polšničanki in pri najstarejšem kumljanskem rudarju na obisku

Stari Jerač pred svojo domačijo

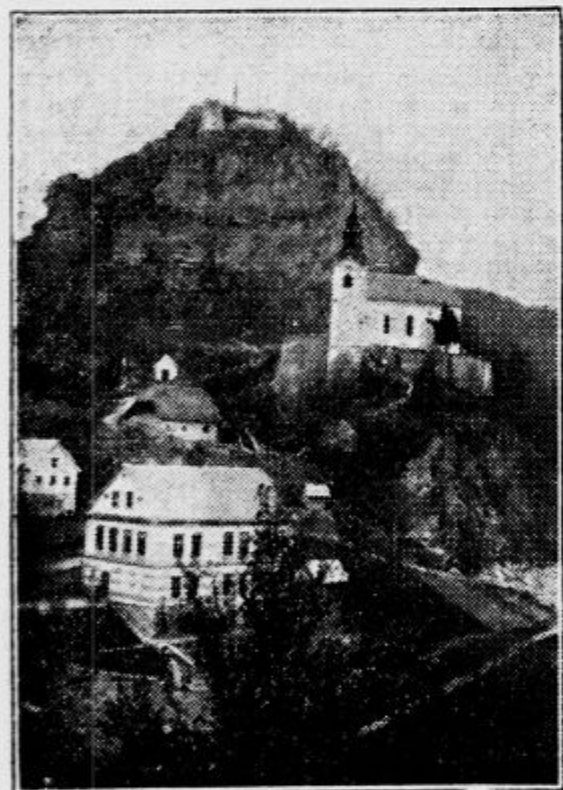
St. Jurtj pod Kumom je, kakor nam pripoveduje Moderndorfer v svoji knjigi »Slovenska vas na Dolenskem«, domovina starih ljudi. Nič manj kakor 46% je Sentyurjev, ki so stari od 80 do 95 let. Enega izmed njih, Jerneja Martinčiča, preužitkarja na Vrhu št. 15, ki bo letos ob Jernejevem dopolnil 87. leto, smo obiskali in pokramljali z njim o nekdanjih in sedanjih dneih.

S kmečke grude v rudnik in na grudo nazaj

Jernej Martinčič, po domače stari Jerač, je bil rojen ob »Jernejevem« 1852 in je prav krepak mož, ki mu ne bi prisodil, da leže v devetih križ. Doma jih je bilo preveč, kruha premalo, pa je šel Jernej s svojim sedmim letom služiti k teti v Vrhu pri Svibnem. Ko so ga odpravili, je dobil svoje prve hlače, tako da je šel povsem spodoben v svet. »Plače mu teta kajpak ni dajala v denarju, dobil jo je v naturi, oblekila ga je od nog do glave in tudi kruha je bilo več kakor doma. Po dveh letih službe, bilo mu je devet let, si je že izboljšal položaj, stopil je v službo pri župniku v Svibnem. Svibenska župnija je bila bahata fara, saj je obsegala poleg drugih delov do l. 1800 tudi ves Sentyurj z vsemi podružnicami vred in je imela za časa tlačenstva svoje sodstvo z visilicami vred.

Šola — samo priprava za birmo

Jernejček je dobil pri župniku v Svibnem prvo leto 5 goldinarjev, s katerimi se je mogel tudi obleči in obuti. Ker se ni bil birmen, je obiskoval v mežnariji poleg stare cerkve tudi šolo, kjer je župnik po 15 do 20 otrok, kolikor jih je pač dozorelo vsakega leta za birmo, poučeval verouk. Šola je imela tudi svojega »šolmastra«, ki je dvakrat na teden učil otroke v pisanju in branju, župnik pa je učil vsak dan. »Učitelj« je bil po poklicu svibenski organist. Otroci so sedeli v šoli kakor pri bitih, kdor se je le nekoliko premaknil, jo je dobil s palico po prstih. Brati in pisati pa se v tej šoli ni nihče naučil. Eden Jernejevih sošolcev, ki je bil pozneje sluga v Radečah, se je naučil pisanja in branja sam, ko je bil že odrasel.

Svibno s cerkvijo in razvalinami gradu Ostrovrh nad njo

Uk za birmo je hlapček Jernejček kmalu odpravil, saj je bil potreben v gospodarstvu. Drugo leto mu je gospodar zvišal plačo na letnih 20 goldinarjev. V župnišču je služil pet let. Vstajati je moral zjutraj ob štirih in opraviti živino, kajti župnik je gledal delo v hlevu, preden je šel v cerkev, delopust pa je imel po 9. zvečer Sploh je duhovni gospod služinčadi gledal zelo na prste. Hrana je bila zadostna jedil so v »hištrni«, poselski sobi, vrh tega je dobil vsak odmerjen kos kruha in dnevno četrt »tolkovca«, to je poldrugi liter sadjeva. Kruha ni primanjkovalo, a komur ga je ostalo, ga ni smel dati iz hiše, preostanek so dobile svinje. Župnik in kuharica sta jedla posebej. Vsak teden je župnik nakupil v Radečah svežega mesa, ki ga je plačal, s samim drobižem iz cerkvene pušnice, da so vsi Radečani govorili o tem.

Najbolj so trpeli o grdem vremenu in v zim. Posušiti se niso smeli nikoli, naj je bilo kakor iz škafa, je pripovedoval Jerač. Morali smo opraviti svoje delo in mokro obleko smo lahko slekli šele, kadar smo šli spat. Cunje smo razobesili po hlevu ob ležišču in smo jih zjutraj oblekli še vse mokre; v zim to res ni bilo prijetno.

Službo v župnišču je zapustil po petih letih, ko si je pri košnji hudo narezal prst, da mu je kar bingljal ob roki. Gospodar mu ni dal počitka in moral je delo kar nadaljevati, ko so mu ustavili kri in prst stisnili na odrezanem kraju. Zaradi tega

in mnogokrat zapravil ves zaslužek in še drugega za naprej.

Rudnik je imel konsum in nam je dajal na račun tudi živež, posebno kruh. V tistem času se ni vsaka malenkost tako zapisavala kakor v današnjih dneh. Dobili smo »plehe«, to so bili manjši koščki pločvine, na katerih je bil pritisnjen rudniški pečat in številka. S tem »plehom« si šel k peku ali v trgovino in si dobil kruha in drugih potrebščin. Kadar nam je zmanjkalo denarja za pijačo, pa smo dali krčmarju ali drugim dolžnikom »plehe«, seveda za polovično ceno, in smo tako poravnali račun. Kdor je zapravil preveč »plehove«, pa je za nekaj časa malo manj jedel. V rudniku pa nam niso hoteli dati za »pleh« denarja in tako smo jih mogli le drugim prodati za manjšo vrednost.

Nazaj pod Kum

Tudi sam sem si zapril marsikateri »pleh«, vendar sem si prihranil v 12 letih 600 goldinarjev in se oženil s hčerko Celestina, mojega prednika na tej domačiji. Mojemu tastu je slaba predla, čeprav je imel poleg posestva še žago. S prihranki sem rešil domačijo, izplačal dote in si šele z letom nekoliko opomogel. Prvo leto smo tolkli sam močnik. Ko sem prišel do živine, sem vsako zimo vozil hlode na žago in deske v Radeče, tako da sem preživel družino. Gospodaril sem 50 let in oddal posestvo zetu.

Moj tast si je izgovoril ob prevzemu za preužitke 30 mernikov žita in 20 mernikov ajde. Ko sem pa šel jaz v preužitke, sem si izgovoril 12 mernikov pšenice, 50 kg ajde, 20 mernikov krompirja, v vsakem letu eno obleko z obuvalom in perlom, za vsak teden eno štango tobaka in v mesecu 2 litra vina. Živim pa z mladimi v skupnem gospodinjstvu, ker mi je tako boljše.

Hrana, ki daje dolgo življenje

Bolan v svojem življenju še nisem bil, le dvakrat sem nekaj časa trpel, prvič, ko sem padel iz skednja, drugič pa, ko mi je telica roko izpahnila. Najrajši jem ajdove žgance z zeljem, jedel bi jih tudi trikrat na dan, pa mi jih skuhamo le po enkrat. Po navadi jem še tudi krompir in ajdov kruh. Mleko mi ne prija in ga tudi nikoli v življenju nisem užival. Mesa nisem užival bog ve kaj, klali smo na leto po enega prašiča, drugega smo pa prodali. Pijače se nisem branil, le žal da sadno drevje ne rodi več kakor v prejšnjih časih. Komaj na jesen imamo nekaj domačega pridelka, tja h košnji in za žetev pa že ni več pijače. Cigarete nisem kadil, tobak le žvečim, kar sem se navadil pri rudarjih, če ga ni, težko zdržim. Telesne moči mi še ne popuščajo, splezam še na vrh bukke in jo oklestim. Lansko leto sem nasekal sam vso stelo za hišo, poleti pomagam tudi še kositi, drugače pa opravljam bolj hišne posle in koše pletem. Pri pletenju opažam, da mi vid ni več tako dober kakor nekdaj.

Rudarska mezda rešuje kmetijo

Jeračevo posestvo je prevzel Jernej z et, ki je bil 20 let rudar v Trbovljah. S prihrankom 20.000 din in z odprodajo svojega manjšega posestva v St. Juriju je odplačal dolgeve na Jeračevi hiši in spravl posestvo spet na trden temelj. Zadnja leta pa so bile letine zelo slabe, zaslužka nobenega, živina nima cene in mladi Jerač je moral skoraj do kraja izsekati gozd, da preživlja družino in doma ne obremeni. Kaj bo zdaj, ko ne bo več v gozdu kaj izsekati? Ali bo moral tudi mladi Jerač čakati, kdaj pride spet Kumljanec, ki žrtvuje svoje mlade sile Trbovljam, da s prihranki reši kumljansko grudo?

Stari Jerač pravi, da bo treba navrtati Kum, da tudi iz njega vzamemo nove življenjske vires!

Devetdeset let življenja in spominov

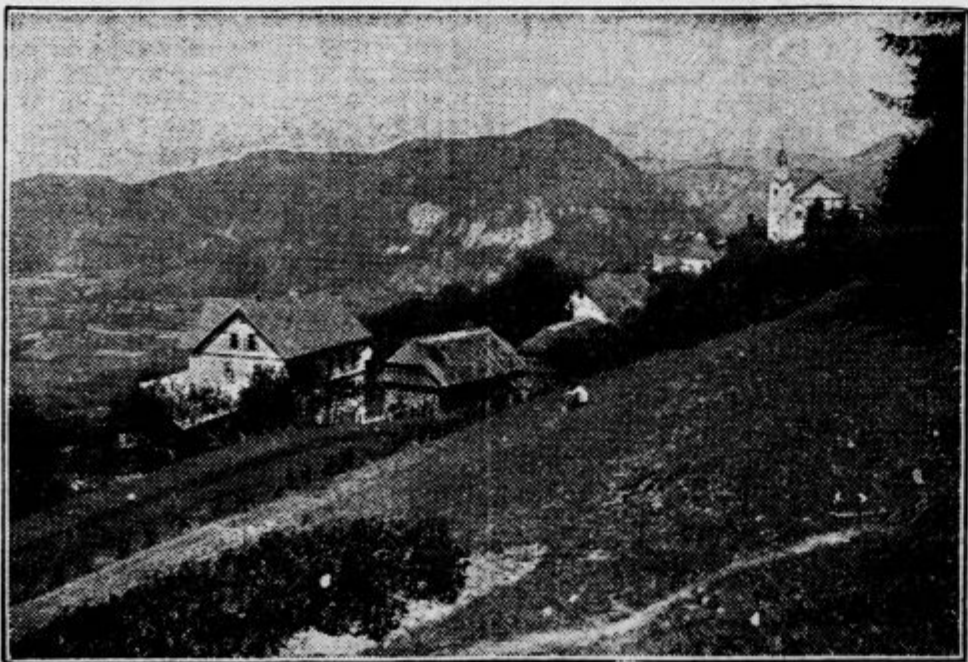
Med najstarejšimi prebivalci Zasavja je ga. Marija Poljanškova s Klevis, malega naselja pod Polšnikom. Čestito gospo poznamo vsi bolj le pod domačim imenom. Za breta mama, kar domuje pri daleč naokrog znani narodni in sokolski družini svoje hčere ge. Viktorije Zabretove.

Zabretova mama so nedavno stopili v deseti življenjski križ. Čeprav v neobičajno visokih letih, so še vedno čvrsti in mladostni. Nikdo bi jim na sam pogled starosti ne verjel. Prošlo nedeljo smo se ustavili pri Zabretovih. Joj, kak krasen pomladni dan, čeprav smo šele v začetku februarja! Vrli mamki smo najprej čestitali k visokemu jubileju, nato smo se odgnili v razgovor. Pred nami se je odgnil dober kos življenja iz preteklega stoletja in iz sedanjih dni.

Zabretova mama ne more pozabiti mladostnih spominov na štepanjski Božji grob, kjer se je rodila kot Drakslerjeva Micka. V tistih časih seveda še niti v Ljubljani, ozkolic ni bilo obveznih ljudskih šol, zato Micka ni hodila v šolo. Vse življenje ji je

bilo v napoto, da ni bila večša niti branja niti pisanja. V 21. letu se je poročila z zidarjem Klobčarjem. Družno sta si gradila srečo in dom. On je pridno zidaval, Micka pa je stopila v vrsto peric. Čez nekaj let ji je mož umrl in mlada vdova je ostala z mladino sama na svetu. Pa se je spet poročila! Z drugim možem, Poljanškom, sta se naselila blizu ljubljanske tobačne tovarne, kjer sta si postavila stojnico in zalagala ljubljanske cigarete z raznimi drobnimi potrebščinami. Obrt je rasla in ob potresu sta imela že gostilno.

Hudo je bilo takrat, ko se je tresla zemlja. Poleg njihovega stanovanja so domovale tri mladenke, ki so na vso moč rade plesale. Malo preden se je začel prvi sunek, so se dekleta vrnila z zabave domov. Ob prvih sunkih je bilo vse na nogah, le dekleta so spala kakor ubita. Že se je rušila hiša, pa je skočil eden izmed sosedov, da jih reši gotove smrti. Poljanškovi im potres vse razcuna. Črepinje so ležale po tleh in dragocena vsebina vina, pa in drugih pijač je polnila klet. Nepozabni ji

Pogled na Polšnik

ostanejo tudi prizori, kako so bežali Ljubljanci iz mesta. Ženske so vodile deco, moške so korakali potri poleg družin. Na ramenih so odnašali, kar so za prvo silo nabrali po razmetanih stanovanjih. Tudi cesarjevega obiska se dobro spominja, kako so zganjali ljudi k pozdravu. Ljudje so bili za trdnjo prepričani, da bo cesar prinesel s seboj izdatno podporo. Pa ni bilo nič. Velikanstvo se je le prijazno smehljalo in odzdravljalo...

Spomin na sokolski zlet na pragu stoletja

Kako se je jubilejanka razvnela, ko je pripovedovala o sokolskem izletu. Le tega ni točno vedela, ali je bilo to leta 1902 ali leto kasneje. V poletju tistega leta je bila vsa Ljubljana pod sokolskim praporom. V Trbovlju se je vsilil veličasten sokolski zbor. Teden dni so rajale in šumele ulice in vsa slovenska prestolnica. Pa Cehovi! Joj, koliko jih je bilo! Vsa Ljubljana si je prizadevala na vso moč, da bi odnesli številni gosti najlepše spomine na prekrasne izletne dneve.

Tudi naša mama je bila tedaj v službi sokolskega prireditelja odbora. Na izletišču je imela stojnico z okrepčilnimi pijačami in prizgiki. To je bilo takrat promet in res prav tako, kakor bi se sestali slovanski bratje in sestre od vseposod. Niti najmanjšega prigovora ni bilo. Vseposod sami pošteni obrazi. Čehi pa so kupovali najbolj naše sadje in so ga hvallili na vso moč.

Zabretova mama z vnukom

To so vlekli na uho ob njenem pripovedovanju vnuki in vnukinje, ki so zdaj vsi v sokolskih vrstah. Vnuk Vinko je duša male polšniške sokolske čete in njen tajnik. Mama pa so tudi nad vse ponosni na vnuka Stanka, ki je prav tedaj prispel v novi uniformi zrakoplovskega podnadrednika-pilota iz Zagreba in se priključil našemu omlazu.

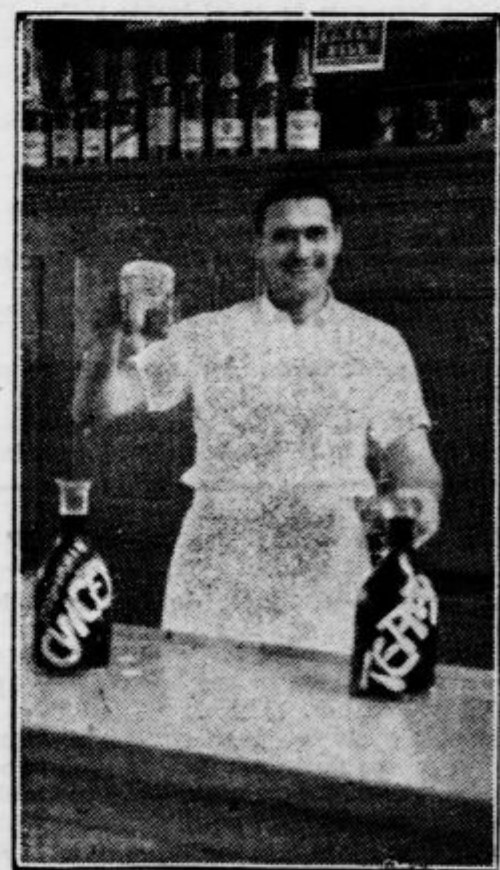
Res je bil luštan prizor, ko je stara gospa sedela na svojem zapečku tople kmečke peči — kamor se je povzpela kakor mlado dekle — in nas je s svojega visokega sedeža kramljaje vodila v stare in nove čase.

Potem pa se je začela mama hudovati na sedanjo draginjo: »Včasih je bilo vse bolj poceni. Zdaj pa se kar ustrašim, kadar zvem, da je taka draginja. Vse povedo v tako visokih številkah, da jih kar težko zapopadeš.

Mama res niso večji branja, pa vse vedo, kaj se dogaja po svetu. V hišo prihaja »Jutro«. Ne sicer vsak dan, ker imajo na Polšniku le trikratno poštno dostavo. Vsako »Jutro« prelistajo mama pozorno. Slike ogledujejo na vso moč radi, kaj pa je drugega novega, pa jim čita hči Viktorija,

Milan iz kolodvorske restavracije

Kdo ga ne pozna, Milana, mladega simpatičnega kletarja iz restavracije na glavnem kolodvoru v Ljubljani? Lepi, zastavni

fant je iz solne Dalmacije, iz Vodice pri Sibeniku doma, kjer se je že izza otroških let udeleževal pri raznih naprednih in nacionalnih organizacijah. Ko je pred 10 leti prišel v Ljubljano, je bil dolga leta popularni atlet SK Ilirije, kjer ga je mladi svet občudoval zlasti pri metu kladiva: ogromno, 7½ kg težko kladivo je Milan vrgel 25 m daleč. Mimogrede je Milan imel svojo gostilno v Šiški in vino-toč na Vidovdanski cesti, a zaradi predobrega, plemenitega srca se mu posli niso obnesli: gostje so mu odnesli takole nekaj čez 50.000 din. Tako je gostilno opustil, a zdaj se kot kletar kolodvorske restavracije prav dobro počuti: šef in gostje so zadovoljni z njim, pa je lahko tudi sam zadovoljen.

sedanja kleviška gospodinja, set ali pa vnuki in vnukinje, ki so vsi že šoli odrasli. Zabretova mama imajo številno družino, 11 otrok je rodila, živih pa je še 6. Dve hčerki sta poročeni v Ljubljani, tam je uslužben tudi edini sin, dve hčerki pa ima v Ameriki. Vsak njen otrok pa ima številno družino.

Cesto zamika mamko Ljubljana in tedaj se poda kar peš v dolino. Pa vedo ljubljanski in drugi obiskovalci Polšnika, da je s Klevis skozi trojne Tepe in Pasjek na Savo dobri dve uri hoda. Mama so še vedno tako čili, da gredo vsako nedeljo peš na Polšnik k maši. Tudi na železniško postajo jih ne utruji. V Ljubljani zdrži le nekaj dni. Preveč je vrvenja in vrvenja. Privadila se je na hribe okrog Klevis, pa jo spet zamika mir pod veličastnim Zambomom, hribom, ki se začneja spenjati tik za hišo. Kadar prime v Ljubljani mamo domotožje, se odpravi kar sama na vlak in nato peš v klanec do kleviške graščine, kjer zdaj domuje že 40. leto.

Tako je naredila tudi v jeseni, ko je šla kot 90letna žena obiskat svoje Ljubljance. Tedaj so jo tudi postavili pred fotografa, k sebi pa je pritisnila pravnuke: Novakovega Janezka, marljivega ljubljanskega šolarja.

Ustna izročila iz starih dni

Mama ve povedati še mnogo o tistem, kar je čula iz ust starih ljudi, zdaj jih že dolga desetletja ni več med živimi. Dobro se še spominja, kaj so ji pravili doma ob razgovorih zaradi vlaka. Ko je prala na Ljubljanci perilo, je dobro videla vlak, ki je malo poprej začel švigati skozi Zasavje. Ljudje so vedeli povedati, da bo takrat na vso moč hudo, ko bo železna kača švigala po zemlji. »In res je tako!« je pritrdila mama starih napovedim.

Eno pa je bilo le dobro, da so si izmislili hlapec. Popreje so morali žito in ostalo blago tovoriti na ladjah po reki Savi. Če je bila Sava zaradi nizke ali preveč visoke vode neprevozna, je začelo primanjkovati žita. Huda stiska je bila vsepoved in lakota je trla bolj revne ljudi. In kako so se bali na Polšniku in drugod novotarije — vlaka! Popreje so z živino vlačili ladje in ves okoliš je imel z volji dosti zaslužka. Nekateri, kakor stari Kodupec, so sed Grčar ali Andrejček, ki so bili volarji, pa tudi barantači s kozuhovino, so bili tako jezni na vlak, da so raje cokolaj s polšniških hribov po deset ur daleč peš v Ljubljano, kakor pa da bi za eno samo urico sedli na hlapec in švigali hitro skozi dolino. Tako so bili možje jezni na novo iznajdbo in nezaupljivi proti novotarji. »Kaj za to, če smo dosti trpeli, ko smo vlačili ladje!« so se hudovali starine. Zaslužka pa je bilo le zmeraj dovolj, so ugovarjali možaki. Zdaj pa ni v hišo nobenih cvanogario... tako so se jezili stari Zasavci, ko jim je puhala skozi dolino železna korenica...

»Zdaj so se ljudje že potolažili zaradi izgube zaslužka.« je modrovala stara mamka. »To menda dosežejo šole. Mislim, da morajo zato vsi otroci v šolo, da jih tam brihtajo in pripravljajo na večne novotarje. Zdaj zaradi novih izumov ni nikjer nobenih puntov več, včasih pa je bil človek na vsako novo reč nejevoljen, saj mu je čisto predrugačila življenje. Glejte ga!« je dejala stara mama in pokazala na svojega ljubega vnuka pilota Stanka. »Kakšne že ta počenja, pa se oženjen ni. V Zagrebu sede na železnega ptiča in je že večkrat priletel, kadar ga je pot nesa v Ljubljano, tudi čez Polšnik in celo nad domačo hišo! Dobrega konca ne bo, če bo svet tako napredoval...

»Naša mama so najbolj srečni pri do-mačem delu.« zagovarjajo stari ženo ob razgovorih na nove iznajdbe.

»Res je, jaz sem najbolj srečna, če se z grabljami v rokah sučem okrog hiše in po vrtni. Dokler bom korčala v delu okrog po Klevisah, me še ne bo konec in bom gotovo pričakala tudi stoletnico.

»Da bi bilo tako!« smo ji čestitali. Stari mamki k čestitemu jubileju tudi naše čestitke, da bi zdrava na vedrem polšniškem zraku stopala še k nadaljnjim obletnicam!

Razen v sportu se Milan z lepimi uspehi udeležuje v Sokolu. Pri ljubljanskem Sokolu je bil vadiatelj moške dece, vsa Ljubljana pa ga pozna kot zastavonošo, ki je vedno na čelu sokolske povorke. Milan ima srednješolsko izobrazbo in 3 leta pisarniške prakse, svoj kadriški rok pa je odslužil pri telegrafistih v Boki Kotsrkli. Takrat ga je doletela čast, da je bil do-deljen častni straži našem neumrlemu Viteškemu kralju in Nj. Vel. kraljici Mariji, ko sta prispela k prenosu kosti velike črnogorskega pesnika, vladike Nje-goša, s Cetinja na Lovčev. Milan ne pije, ne kadil, njegova ljubezen pa sta gledališče in lepa knjiga. Odkar je v Ljubljani, je prebral nič manj ko 325 slovenskih knjig, pa ni čuda, da gladko govori slovensčino. Sam slučaj je nanesel, da se je seznanil s svojim sedanjim šefom, restav-raterjem G. Cirilom Majcnom, ki mu je, ceneč njegove strokovne sposobnosti in značaj, zaupal kleti, polne žlahtne kapljice, ki jih Milan zdaj že četrti leto odlično vodi in upravlja. V čičnici, kjer streže gostom s odličnim točilnikom, jeruzalem-cem, burgundcem, kraškim teranom, pa ga občudujejo tudi inozemci in inozemke, posebno Čehi in Nemci, ki so mu vzdeli ime »Tarzan«.

Ko čestitamo restavratemu na tako odličnem sodelavcu, želimo Milanu še mnogo veselih, krepkih let v naši beli Ljubljani.

Ali veste,

da odpravimo zajedavce s kaktusov, če potresemo prst s pepelom cigar ali cigar-et?

da imajo kanarčki razne zajedavce, ki jih prav lahko odstranimo? Zvečer pokrijmo kletko z belim robcem in zjutraj bomo našli pod njim majčkene škodljivce. Robec moramo takoj prekuhati, posušiti in ga deti zvečer spet na kletko.

da madeže po čokoladi in kakavu naj-laze očistimo iz namiznega perila, če ga namočimo v mrzlo mleko? Za sveže madeže zadostuje vroča voda.

da vodene madeže na pohištvi, ki se svetli, odstranimo z vlažno soljo? Ko se sol posuši, zdrgnemo to mesto s luputino. Da preveč zamazano steklo hitro očistimo s cunjjo, namočeno v petroleju?

da umazane steklenice brž očistimo, če narežemo vanje sirovega krompirja ali zdrobimo vanje jajčnih lupin ali natrese-mo pepela? Potem jih dobro pretrese-mo in lupkamo s čisto vodo.

Javna tribuna

Višja izobrazba

Sree me boli, ko v šoli, na cesti, kamor pridem, vidim brezbržnost, s katero koraka naša mladina pod tuj kulturni vpliv. Žal je resnica, da se nam zdi oni človek najbolj izobražen, ki uporablja največ tujk. Ali morda nimamo sami toliko lepih domačih besed, ali moramo zastupljati našo zdravo slovenščino s spačnimi tuji besedami? Moja mati ni Slovenka, vendar moram priznati, da govorim, čeprav ljubljansko narečje, lepo slovenščino ko marsikateri čistokrvni mlajši ali starejši moj vrstnik. Če pride dandanes tujec-Nemec v Ljubljano ter sliši ljudsko govorico, razume več ko polovico. To je prav kakor z italijansko v Splitu ali Dubrovniku. Gospod urednik, moji prijatelji govore rajši o smučarskih tekah v Zakopanem in raznih predpustnih krogarjih, starejši ljudje mi pravijo: Ti si še premlad za take stvari. Na koga naj se obrnem? Ali me boste tudi vi zavrnili?

Pri nas v razredu so tuje kolosalno v modi. Kdor uporablja največ tujk, najbolj imponira. Ne moremo razumeti, zakaj to profesorji ni všeč, saj vendar kaže vsaka tuja beseda novo pridobitev na visoki stopnji izobrazbe. Moji kolegi večine besed sploh ne znajo po slovensko. Najbolj »izobražen« govori Miha, ki je res kapiten dečko. Zna step plesati kakor Fred Astaire in ima na vseh čevljih podkovice. On je vsem frajlicam strašno simpatičen in moja dulcinea bi se mi bila kmalu izneverila zaradi njega. Včasih je bil ministrant, mislim, da ima od tod svoj temperament in korajžo, odgovarjati profesorjem.

Miha ima v Nemčiji sorodnike in njegov bratranec je bil zadnjič v Ljubljani na obisku. Z Miho sva mu hotela pokazati vse ljubljanske zanimivosti (pri tej priliki sem opazil, da imamo pre malo spomenikov) in peljala sva ga tudi na promenado. Ko smo zavili mimo pošte na Aleksandrovo cesto, se je bratranec Herman frajpran ustavil.

»Was ist denn das? Karambol oder Demonstration?« Miha mu je hitel razlagati, da ni eno ne drugo, ampak le stara, hvaljevredna tradicija Ljubljančanov, zvečer po šesti uri prodajati zijala, opravljati, oblati, flirtati na tako zvanem korzu.

»Ach sooo.« Ni se mogel nagledati tega čudeša. Nenadoma je zasikal »Donnerwetter!« in pospešil korak. Pogledal sem, kaj je vzrok temu izbruhu in videl dva para šarmantnih nožic v pajčevinastih nogavcih. Moj pogled je zdrsel po nogah navzgor čez vitki pas, držečisti hrbet do naravnost klasične umetnine — frizure, na kateri se je zibalo — kakor od valov ogrožen čoln — nekaj, kar bi naj bilo menda klobuk. Zdaj je ena obeh Vener pokazala svoj profil in zagledati smo kometno zavihan nos.

»Ta ima sex-appeal«, je rekel Miha in zaškolopotal s podkovicami. Herman naju je vtrajno vlekel naprej, da bi lahko drugi krasotici pogledal v obraz. Ko je zagledal njen lepi, le malce kljukasti nos, njena mila, s puhom obdana usta, je zasel v ekstazo od navdušenja. »Wie herzig! Wie schön!« Na vse pretege je hvalil ljubljansko dekleta, Miha v Mihom sva se spogledala. Macedonija, če mu je ta nočna pošast všeč, kajne morajo biti šele lepote v njegovi domovini!

»Ti, Miha, sem rekel, čudno, da vsake-mu tujcu tako ugajajo naše punčke. Bova morala res enkrat kam drugam, da vidiva razliko. Zdaj se nam zdi že vsak obraz balen.

»Amen«, je rekel Miha povsem resno. Ko sva Hermana z največjim naporom spravila stran od lepe Circe, smo šli k Petriču. Zraven nas so sedele tri elegantne, zelo fine dame, ki so mi takoj kolosalno imponirale, ko so začele govoriti, kajti na pravilo so zelo inteligentne vtis. Prva, v lilas obleki, je rekla: »Jarmila Novotna — vunderfo!« Druga, katero sem imel prvotno za možkega, ker je imela nekam čudno navzgor počesane lase, je zasajano vzdihnila: »Sarmant!« In ta glas: vunderfo! In ona: ajne šonhaj, vam pravim! Se je navdušila tretja, Herman je zastrmel. Pač ni pričakoval, da bo tu v slovenski metropoli srečal svojo materiščino. Dama z narobe-frizuro je poklicala: »Pinči!« in Pinči, ki je ravno glodal Mihov čevlji, je prestrašen zamrl. »Pinči, ta, ta, kom her«, je s sladkim glasom vabila njegova lastnica in

vlekla ubogega grešnika izpod naše mize. Herman je poskočil in kot galanten kavalir hotel pomagati, kakor bi vsak gentleman na njegovem mestu storil. »Ein süßes Tier«, je dejal in počohal Pinčija. Dama z golim tilnikom ga je začudeno pogledala. »Prosim?« — »Ein herziges Hund«, je dejal s patosom in od spodaj navzgor pogledal pod tri-centimetre trepalnice. »Ne razumem«, je prišlo iz ognjeno rdečih ust in dama s Pinčijem se je obrnila proč.

Herman je neumno gledal, midva sva se pa režala. Miha mi je posepnil: »Sijajno ga je zabil. Ali veš kdo je to?«

»Ne.«
»Žena našega profesorja za slovenščino.«
»Bil sem paf.« Pa zna nemško?«
»Niti besede, prav, bila je prodajalka...«
P. S. Zelo sem ponosen, da imamo tudi v nižjih slojih izobražene žene.

A. B.

Tudi pacient bolniške blagajne je človek

Dovolite mi, gospod urednik, da tudi jaz potožim nekaj malega v vaši »Javni tribuni«. Preprosto črkostavec sem, a toliko vendar zaslužim, da bi lahko stopil v ordinacijo kateregakoli zdravnika, kadar mi je treba zdravniške pomoči. Mimogrede pa sem tudi član bolniške blagajne, in ker se mi zde takšne ustanove neekakšno spoštovanja vredna osnova družabnega življenja, potrkam zmerom najprej na vratih bolniške blagajne.

PET MINUT VZGOJE

Kazen ni vzgojno sredstvo

Razgovor z eno izmed tisočernih mater

»Nikar gospa!« sem rtil mater, ki ji je izklopela jeza na neubogljivega sinčka. Trudil sem se brez uspeha: zapela je šiba. Zapela je tisto večno pesem vtepanja »ubogljivosti« v telo in dušo mladega bitja. Pa lica, ki pač naj bila, kar je kipurju dielo, oblikovalnica značaja. In zakaj? Ker otrok kakor je kričala tista gospa, »mora pa mora ubogati!«

»Ali bo moja obveljala ali ne?« je vpila in šiba je neustojljivo padala po otrokovi zadnji plati, da je tulil, kakor da bi mu kožo drli.

»Še kričal boš?« In udarci so padali še hitreje, »da bo vedel, zakaj tulil.«

Ko sva bila sama, deček je namreč že klečal v kotu kuhinje, sem gospej spet dejal, da ne ravna prav. »Kazen, zlasti še tepež, ni vzgojno sredstvo, gospa!« sem ji dejal.

»Toda kaj naj storim? Saj ne uboga, pa ne uboga! Vsak dan mu rečem, naj pazi na stvari — in spet je prinesel blatno pelerino domov!«

V tem je že vihela krtačo po pelerini. Skoraj sem že obupal, da ji bom kaj dopovedal. Smehem sem se zdel samemu sebi, ko sem le govoril naprej.

»Gospa, ali je to taka nesreča, če je pelerina malo blatna? Se ne spomnite na svoja otroška leta? Otroci je pač živahen, skače, nori — pa se mu ponesreči. Drugič, gospa, prav zares ne gre za to, da bi vas otrok ubogal! (Gospa se je ogorčeno zganila.) Ne, res ni važno, da vas »uboga«. Važno je, da sprevidi potrebo po snažnosti, čuvanju oblike itd. Sam mora čutiti, da je prav, kar mu svetujete. Če vas samo »uboga« to se ni uspeh. Vaš pes vas uboga, ker ste ga dresirali, ker ste z desnic vhiteli bič, z levico ponujali sladkor. Človek pa ni pes. Dresiran človek, če vam dresura sploh uspe, je suženj, je hlapec, je pes, vse je, samo človek ni.«

Gospa je krtačila kakor da me sploh ne sliši. Nadaljeval sem:

»In s tem sem že načel tretjo točko. Kazen, vidite, ni vzgojno sredstvo! Kazen vzbuja strah. S kaznijo dresirate, vzgajate pa ne. Kazen prav nič ne pomaga, ker se večina ljudi ne da dresirati! Če človek sam nima potrebe po dobrem, vsa kazen nič ne pomaga!«

»Tega mi že ne boste dopovedali!« je vzkliknila gospa. Odgovoril sem ji: »Morda pa! Ali ste danes prvič nabili svojega dečka zaradi blatne pelerine?«

Gospa je odkimala, kakor sem pričakoval.

»Torej sami vidite, da kazen nič ne pomaga!«

»Za boga, kaj pa naj bi storila?«

»Mirno bi mu bila morala dopovedati,

Zadnjič mi je žena nekaj malega obelala. Vzel sem listek in sem jo sam spremljal k zdravniku. Čakalnica je bila nabito polna, obešalnik je bil preobložen in tako se je zgodilo, da je moja žena, ko je prišla na vrsto, v plašču stopila v ordinacijsko sobo. Jaz sem jo počakal v čakalnici, a ko je pregled v nekaj minutah minil, se je ona vsa objokana vrnila iz zdravnikove sobe. Vprašal sem jo, kaj se je zgodilo. In glejte: vsega je bilo krivo, da je v plašču stopila predenj. Komaj je vstopila, jo je zdravnik ves iz sebe nahrulil, zakaj ga ni odložila v čakalnici. Žena se mu skoraj ni upala opravičiti, da je bil obešalnik prenatrpan. Plašna ga je slekla in ga položila čez stol. Zdravnik pa jo je vnovič nahrulil, zagrabil plašč in ga vrge po tleh. Reva je prišla k njemu, da bi dobila v svoji skrbi in stiski pomoči. On pa ji je s svojim ravnanjem vili samo malodušja in dosegel, da se nikoli več ne bo upala priti k njemu.

Kaj naj človek reče na vse to? Tudi vsak član bolniške blagajne se prav za prav lahko pobaha s frazo, kakršno po navadi uporabljajo bogataši: Dr. X, je moj zdravnik. Da, moj je, s prispevkom, ki mi ga trgajo od plače, ga pošteno plačujem. Kaj mislite, ali nimam pravice, da zdravniku, ki se je tako nedostojno vedel proti moji ženi, službo odpovem? Da grem na bolniško blagajno in zahtevam: Dr. X, mi črtajte iz seznama — jaz hočem imeti zdravnika, ki je tudi človek obenem? Če bi se vsi, kar nas je bilo že kdaj prizadehtih na podoban način, zbrali k skupnemu nastopu, bi najbrž kmalu napravili red.

Posnemajte!

Ljubljanska šolska poliklinika je dobila pred kratkim novo poslopje, ki ima krasen bel omet in je res vijo lepe in moderne stavbe. Kako pa cenijo na polikliniki to lepoto, je prav zanimivo v teh časih, ko se kultura povsod odraža. Cunje, predpraznike in druge take umazane stvari otepaajo skozi okno in odkrili so celo, da če toleče umazano temeljito ob zid, se cunja popolnoma reši prahu. In tako nam umazane lise na zidu vidno priča, da so tam res iznajdljivi ljudje doma, ki jih velja posnemati.

R. S.

tiših staršev je prav malo, ki se zatejejo k palici šele v »skrajni sili«.

Morda bi ta argument koga prepričal: saj imamo odrasli kazenski zakonik, zelo razpreden in natančen sistem kazni. Ali zaradi te kazni ne delamo zla? Ali zaradi §§ 114-116 ne krado? Ali je zapor že ozdravil katerega tatu? Ne bilo bi v časih »povratnikov« in prazne bi morale biti, če

Jadranje pod oblaki

Če se solnčnega poletnega dopoldneva prikažejo na modrem nebu tu in tam majhne bele meglice, ki hitro rastejo in v kratkem času nastanejo iz bele tenčice ostro začrtani kopasti oblaki — kumuli, takrat zaigra srce pravemu jadralnemu letalcu in prsti mu podrhtevajo v želji, da bi se v ozkih krogih dvignil s svojimi lahkim ptičem v kraljestvo oblakov. Niso samo lepi beli kumuli edini oznanjevalci termičnih vzgornikov, ampak vsi kopasti oblaki, vseeno kakšne oblike so, kažejo, kje lahko pričakujemo, da nas bodo navpične dvigajoče se struje ponesle s sabo v višave.

Za jadralca je važno, posebno kadar leti pod majhnimi kumuli, da ve, v katerem stadiju razvoja je oblak, kajti življenjska doba majhnih kumulov ne traja več ko četrt ure. Marsikateri pilot se je že ušel, ko je v daljavi zagledal krasne oblake in proti njim usmeril svoje letalo. Ko jih je v drznem poletu končno le dosegel, so se oblaki razblinili ko fata morgana in namestu vzgornikov je našel same padajoče struje, tako da se je kmalu znašel samo še par sto metrov nad tlemi. V takem primeru letalcu ne preostane drugega, kakor da poizkuša najti nove oblake, ki ga bodo spet dvignili v višave. Če se mu to ne posreči, mora leteti nad takimi predeli, ki obetajo termične vzgornike. To so pšenična polja, peščena in kamenita tla, pokošeni travniki in tudi nad mestom navadno prevladujejo dvigajoče se struje toplega zraka. Tako mora letalec poleg tega, da podkovan v meteorologiji, da natančno popolnoma obvlada letalo, biti zelo dobro pozna vsa zračna strujanja, saj mu ta nadomestijo motor.

Ker sem takoj začel s termičnim jadranjem, moram vsaj v par vrsticah omeniti pobočno jadranje, ki je najstarejše in katerega se stari jadralci še vedno radi poslužujejo. Tudi ta način je zanimiv, čeprav letalec pri pobočnem jadranju ne razpolaga s tistimi višinami ko pri termičnem jadranju. Tudi za šolanje jadralnih poletov se pobočje zelo dobro obnese. Učence doseže nad pobočjem višino kvečjemu 100—200 m in še to si more priboriti meter za metrom in vsaka napaka, ki jo učenec napravi, pa ima navadno za posledico neprostovoljen konec jadranja.

Dočim je letalec pri tem načinu jadranja popolnoma odvisen od pobočja, po katerem pliva veter navzgor, se pri termičnem jadranju giblje jadralac mnogo prostje. Tudi tukaj je borba za višino glavni del, toda s tem smo morali tudi računati, ko smo se odpovedali motorni sili. Toda ni nam žal pesmi letalskega motorja, kajti našli smo nadomestilo v lahni in prijetni pesmi vetrov.

Poglavitna razlika med pobočnim in termičnim jadranjem je ta, da pri prvem načinu jadralca stalno križari v osmih nad pobočjem, pri drugem pa se v ozkih krogih, bolj rečeno, v spiralah, dviga pod oblake s pomočjo termičnega vzgornika. Vendar ko letalec doseže oblak, se tu še njegova pot ne neha, ampak se nadaljuje v oblaku samem. Za jadralna letala, ki imajo vse potrebne instrumente, ne pomeni takšen »slepi let« nobene nevarnosti. Malo drugače pa je, če zaide pilot v oblake z letalom, ki nima instrumentov, kateri bi kazali pravilno lego aparata. V oblaku oz. megli zapustijo letalca vsi občutki, tako da niti ne ve, ali leti normalno ali pa dela vse mogoče akrobacije. Neki znani nemški letalci se je pripetilo, ko je izšla iz oblaka, da je videla zemljo nad sabo. Niti zavedala se ni, kdaj se je njeno letalo obrnilo na hrbet. Pa prepustimo besedo znamenemu jadralcu, da nam pripoveduje o svojem višinskem poletu za časa rdečskih tekem jadralnih letal 1. 1937.

Pri teh tekah sem letel s popolnoma novim letalom. Nisem se kesal, da sem izbral ta aparat, ki je prenesel poleg pilota še 125 kg obtežive, kajti že drugega dne, kar so trajale tekme, je letalo pri višinskem poletu tako močno zaledenelo, kakor še nisem doživel, čeprav ni bilo prvič, da sem dosegel višino več tisoč metrov.

Že v bližini Wasserkuppe sem prišel v oblaku, ki je bil 1200 m visoko nad zemljo v slepem poletu do višine 2400 m. Tu sem izšel iz oblaka, ker sem predvideval, da bom dosegel že višje ležeče oblake, katere sem že pred startom vzel na muho. Res se mi je posrečilo, da sem našel vzgornike v katerih sem se dvigal z brzino 3—4 m na sekundo. Zrak je bil tako miren, da je letalo samo krožilo, ne da bi mi bilo treba lego letala popravljati. Vzgonnik je v tem narasel na 6 m/sek. V višini 2500 m je odpovedal brzino, ker se je v čevčici in dovodu nabrala voda. Tudi aparat je bil ves moker, kakor da bi močno deževalo. Postal mi je jasno, da bom moral, če se bom dvignil še višje, računati s precejšnjo zaledenitvijo. Na 3.000 m začnjenjo krila

bi kazen kaj pomagala, če bi kazen bila vzgojno sredstvo.

Kdor ne dela zla, ga zaradi tega ne dela, ker mu njegov značaj ne da.

Kazen pa niti odraslega ne dresira po volji drugih, kaj šele otroka. Človek se pač ne da dresirati. Uspeh dresure je prav majhen. In dresura ni vzgoja. —ano

res počasi dobivati stekleno prevleko. Stekični del kabine je postal bel od ledu in neprozoren. Zdaj je postal veter zelo sunkovit, tako da sem se le s težavo obdržal v vzgorniku. Višinomter je kazal nekaj nad 4.000 m, ko sem zašel v padajočo strujo. 10 minut sem moral leteti po kompasu, da sem končno le prišel iz oblaka, v katerem sem se vrtil več ko 1 uro. Medtem ko sem se počasi spuščal nižje se je stališča tu ledena plast, ki je precej na debelo pokrivala letalo, posebno prednjo stran krila.

Rože — domače zdravilo

Kuhaj dve polni žlici zelišč na pol litra vode 5 do 10 minut, nato pa precedi čaj. Uživaj trikrat na dan.

Za ledvične bolezni: afriško bodičevje 20 gr, bosilj, bazilika 10 gr, brezovi listi 15 gr, brinovice 5 gr, dresen 15 gr, fižolovo stročje 20 gr, navadni gladnik 10 gr, medvedovo grozdje (listje) 10 gr, kolmer 10 gr, lakotnik (bodičevje) 15 gr, peršun (semena) 5 gr, plesec 15 gr, preslica 15 gr, regratov koren 10 gr, rman 10 gr, rutica 10 gr, sarzaparila (korenine) 20 gr, šipkove jagode 10 gr, črni trn (cvetje) 5 gr, trpotec (sulicastolistni) 15 gr.

Človek — živa ura

Iz bolnice v Atlanti (Sev. Amerika) so nedavno odpustili moža, čigar čut za čas se je po operaciji lobjanje izpremenil v pravcato čudo. William Grind, štiri in dvajsetletni trgovski sodrnik, je zmožen dočeliti čas na sekundo točno, ne da bi pogledal na uro. Po njegovi lastni želji so ga zdravniki prebudili večkrat ponoči iz trdega spanja in vselej je na sekundo pravilno povedal, koliko je ura, kakor najbolj občutljiv hronometer. Grind se seveda ne bo več vrnil v svoj bivši poklic, zakaj za njegovo izredno sposobnost so zvedele neke trdke, ki bodo znaile iz nje kovati kapital.

Filatelija

Ponarejevalci so se lotili zdaj češkoslovaških znamk, za katere je v zadnjem času med filatelisti zavladalo veliko zanimanje.

Največ ponarejajo znamke za olimpijski kongres in za osmi šolski zlet. Pri njih je ponarejen samo pretisk. Te znamke naj zbiralce kupi le tedaj, če ima polno jamstvo, da so pristne. Dosti se ponarejajo prve češkoslovaške znamke s sliko Hradčanov, zlasti vrednote po 10, 20 in 30 halerjev. Falsifikati teh znamk so ne navadno posrečeni. Največ kroži vseokoli ponarejenih prvih znamk za letalsko pošto. Razen tega opozarjamo še na falsifikate bloka »Kde domov muj« in bloka časopisnih znamk.

Perak: Izšla je nova črna frankovna znamka po 1 cent.

Peru: Za panameriški kongres so izšle posebne spominke znamke. Frankovna znamka po 10 centavov je siva, po 15 c. rdeča, po 1 sol pa olivna. Letalska znamka po 25 c. je sinja, po 1.50 a. lilasta rjava, po 2 s. pa mlečno sinja.

Poljska: Izšla je nova portovna znamka po 10 grošev v zeleni barvi. V spomin na zasedbo Tješina je bila izdana posebna temna vijoličasta znamka po 25 grošev.

Salvador: Izdane so bile nove frankovne znamke. Znamka po 1 centavo je vijoličasta, po 2 c. zelena, po 3 c. čokoladna, po 5 c. škrlatna, po 8 c. pa sinja.

Portugalska Indija: Izšla je nova serija frankovnih znamk. Znamka po 1 reis je sivo zelena, po 2 r. rdeča rjava, po 3 r. vijoličasta, po 6 r. smaragdno zelena, po 10 r. rožasta, po 1 tango rdeča, po 1 in pol t. škrlatna, po 2 t. rdeče oranžna, po 3 t. škrljasto zelena, po 5 t. vijoličasta, po 1 rupijo rdeča, po 2 r. olivna, po 3 r. vijoličasto sinja, po 5 r. pa rdeče rjava.

San Marino: Izdani so bili novi frankovni provizoriji. Sinja in rjava znamka po 5 centesimov je dobila pretisk 10 c., sinja in rjava znamka po 30 c. pretisk 25 c., oranžna in rjava znamka po 15 lir pa pretisk 21.

Španija: Izdane so bile nezobčane frankovne znamke, in sicer zelena po 15 c. (sliko Ferdinanda), vijoličasta po 20 c. (sliko Ferdinanda), vijoličasta po 40 c. (sliko Izebele). — S sliko številke so izšle tri nove frankovne znamke, in sicer sinje zelena po 15 c., rožasto lilasta po 25 c. in rdeča po 30 c. Znamka po 25 c. s sliko Montserrat je dobila pretisk 2.50 pesete.

Španski Maroko: Izdana je bila nova znamka za ekspresno pošto, in sicer po 20 c. v rdeči barvi.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

— Da ni kap, je mrmral zdravnik, ko ga je pregledal.

Ne, bogami kap, je odvrnil eden izmed seljakov — pač pa dve okti (oka je liter in pol). Ta korenjak kapi (kaplje) ne bi niti občutil.

Smrt Malina Mujovića

Jakov Mujović iz Gornje Morče se je udeležil na starost bitke za osvoboditev Bara in boril se je tudi pri Skadru. Spremljali so ga štirje sinovi, izmed katerih sta dva studirala v Srbiji. Jakov je užival sloves dobrega guslarja in zgovornega človeka. V bitkah je vojnike hrabil s svojimi govori in petjem. S svojimi sinovi je delil dobro in zlo.

Svetovna vojna mu je zatekla sina, studenta tehnike, v Srbiji in fant je padel v bitkah od Drini. »Politik« je o tem pisala in neki prijatelj pokojnega mladika so časopis poslali staremu Jakovu. Strašna vest je črnogorskega junaka silno potrla, ker je bil Malin njegov ljubljenec. Ta koj pa se je starec ohramil, poklical so dede, vzel v roke gosle ter improviziral svojo novo pesem o borbah od Drini.

Ko je poveljeval padle junake ter vpletel v stih besede »mojega sina Mujovića Malina«, so mu privrele solze iz oči — in tako so se sosedje izvedeli, da je njegov sin padel.

Modrosti in šale Črnogorcev

V našem slovstvu je precej pripovedi in anekdot, ki skušajo očrtati značaj Črnogorcev. Slovencem so znane anekdote Mičuna Pavčevića, precej znane tudi Mikac od Rovina, ki je v dveh zvezkih satirično opisal prve črnogorske parlamentarce v skupščini in doma, skoraj neznan pa je med nami zbiratelj in avtor črtic o značaju Črnogorcev, novinar in publicist Stojan Cerović, ki je izdal pod naslovom »Črnogorci o sebi in životu« tri knjige, ki obsegajo resnične in zelo značilne epizode in črtice. Z njegovim dovoljenjem bomo objavili več primerov. Priključeni pa bodo tudi taki, ki jih imam sam v spominu in ki mi jih je povedal prijatelj in poklicni tovariš Milan Rakočević. — tg.

Viteštvo med sovražniki

Plemena Bajice in Donjokajci v okolici Cetinja sta živela v sovraštvu in nekajkrat je prišlo do obračuna z orožjem. Vojvoda Marko Martinović iz Bajice in Markiša Ivanović iz Donjega Kraja sta pre-

žala drug na drugega, da bi med seboj obračunala.

Nekoč pa Markiša, ko je bil hudo žejen, odloži svoje orožje in stopi v votlino, kjer je bil vrelec, da bi se napil sveže vode. Mož ni niti slutil, da ga sovražnik opazuje. Ko je bil Markiša v votlini, je vojvoda Marko priskočil, pograbil njegovo orožje in mu rekel:

— Ej, Markiša, zdaj si pa moj!

Markiša mu je odgovoril iz votline:

— Vidim, Marko, da ti je padla pest, kakor si želel, zdaj pa napravi, kar hočeš!

— Hvala, Markiša, čeprav mi je padla pest, ne boj se, ker bi bila sramota, če bi te na ta način pogubil. Napij se vode, pa pridvi ven, saj sem tudi jaz žejen.

Ko je bil Markiša prišel iz votline, mu je Marko izročil njegovo in svoje orožje rekoč: Evo, čuvaj ti moje orožje, kakor sem jaz čuval tvoje, dokler se vode ne napijem. Ko se je Marko vrnil, je iz Markiševih rok vzel svoje orožje, pri razstanku pa dejal:

— Markiša, to srečanje je bilo danes tako, nikar ne pozabi, da sva jutri spet sovražnika.

Gospodar in Tomaž Vukotić

Tomaž Vukotić, nekdanji upravitelj mesta Cetinja, je bil svobodoljubni človek in dober govornik, a je večkrat imel govore, ki niso bili všeč režimu. Gospodar (kralj Nikita) je Tomaža nekoč poklical ter mu zabil, da ne sme govoriti pred ljudstvom brez njegovega dovoljenja.

— Ali veš ti, je nahrulil gospoda Tomaža, da jaz lahko človeka spravim na nič, a iz nič napravim človeka!

— Gospodar, je odvrnil Tomaž, čeprav si gospodar, iz nič ne moreš napraviti človeka, ker ostane nič vedno nič.

Junak tudi pri pijači

V Sjenici je bil leta 1909. po nalogu paše zbor Turkov in Srbov iz vsega Sandžaka. Beranski pravki so se napravili kakor za svate — vsi v črnogorskih slavnostnih nošah. Za to zborovanje pa je zvedel turki prošili turški kačak Saliko, ki je povzročil že dosti gorja v črnogorskih naselbinah, ter se s tremi svojimi pajdaši podal s planin v mali han ob cesti, ki vodi iz Sjenice v Bjelo polje, da vidi črnogorske džavre, samo, da jih vidi...

Črnogorci so šli mirno mimo hana. Samo znani junak Avro Cemović je z učite-

ljem Milanom Popovićem stopil v han, da popijeta čašo rakije. Kačak sedi tam s svojim društvom in pije rakijo. Avro naroči zase in za svojega tovariša. Lastnik hana postavi pijačo pred njega, hajduk Saliko pa pograbl steklenico in izpije rakijo do zadnje kaplje. S tem je mislil izzvati Avro. Avro pa se nasmeje in mirno odgovori na enak način. Pograbl pred kačkom veliko steklenico rakije in jo na mah izprazni. Potem pomigne handžiji in naroči zase in svojega tovariša novo mermec. Tudi to je kačak izpil ter naročil zase in za svoje tri pajdaše novo steklenico, katero je Avro tudi v trenutku izpil. To se je še enkrat ponovilo. Potem je Avro plačal, kar je naročil zase in tovariša, in odšel. Zunaj je enkrat ustrelil v zrak iz svojega samokresa, kačak in njegovi pajdaši pa so presenečeni nad toliko drznostjo in pivsko močjo črnogorskega veljaka obsedeli v hanu.

Napačna diagnoza

Eden izmed Ozmičev se je podal v Zupo, da bi slavil s svojimi prijatelji krasno slavo. Ko se je dobro zabaval in napil, se je zvečer podal proti domu, a se je spod. taknil in si zlomil nogo. Prijatelji so ga onesvečenega prenesli v najbližjo hišo in poklicali zdravnika. Ko je ta prišel, je Ozmič ležal kakor mrtev.

Po strelah na izvoljenko se je ustrelil na grobu matere

Ljubavna žaloigra mladega kovača v Mariboru

Maribor, 26. febr.

Po Mariboru se je danes dopoldne bliskovito razširila vest o ljubavni žaloigri, ki se je odigrala danes jutraj ob pol 7. v Tomanovi ulici. O dogodku smo doznali naslednje podrobnosti:

32 letni kovač Franc Stupan iz Bresterne, ki je uslužben v tukajšnji tvornici Zlatorog, je imel ljubavno razmerje z 22 letno služkinjo Angelo Dobnikarjevo, uslužbeno v Tomanovi ulici 19. V zadnjem času se je njena ljubezen precej ohladila, Stupan si je na vso moč prizadeval, da bi ohranil ljubezen do svoje izvoljenke, ki pa ni marala ničesar več o njem slišati. Radi tega jo je Stupan v svojem prostem času zalezoval na vsak korak.

Davi je prišel že na vse zgodaj v mesto ter prežal v Tomanovi ulici na svojo Angelo, ki se je okoli pol 7. jutraj podala iz hiše ter nameravala v mesto. Ko je stopila nekaj korakov iz hiše, jo je ustrelil Stupan, ki jo je prosil, naj mu bo spet naklonjena. Razvil se je živahen razgovor, v katerem je A. Dobnikarjeva dejala Stupanu, naj jo pusti v miru in da je najboljša, če gresta vsak po svoji poti.

Na te besede je Stupan nenadno potegnil iz žepa samokres ter iz neposredne bližine oddal na Dobnikarjevo dva strela, proti njeni glavi. Toda srečno naključje je

hotelo, da strela nista zadela, marveč sta samo oplazila glavo Dobnikarjeve ter ožgala lase. Dobnikarjeva je v smrtnem strahu pričela kričati in je zbežala v hišo.

Ko je Stupan videl, da ni zadela Dobnikarjeve, je stekel v divjem begu proti Kamnici. O dogodku sta bila obveščena policija in reševalni oddelki gasilske čete, ki je Dobnikarjevo prepeljal v bolnišnico. Dobnikarjeva sicer nima težjih poškodb, je pa živčno strta.

Okoli 10. ure pa je spet zazvonilo na reševalni postaji. Iz Kamnice so sporočili, da so našli na tamošnjem pokopališču nekoga mladjšega moškega, ki se je ustrelil in ki leži nezavestno ter ves v krvi na nekem grobu. Reševalci so nemudoma z reševalnim avtomobilom odbrželi na označeno mesto, kjer so našli moškega, ki si je bil pogoltnil starega samokresa kalibra 6,5 mm, katerega je še držal v roki, strel v glavo — in sicer skozi usta, da je izstrelil izstrelil na desnem senu. Po legitimaciji so ugotovili, da je pokojnik 32 letni kovač Franc Stupan. Ker je bil kazal znake življenja, so ga reševalci prepeljali v splošno bolnišnico, kjer pa je uro zatem podlegel.

Pokojni Franc Stupan se je torej potem, ko je hotel usmrtiti svojo izvoljenko Angelo Dobnikarjevo, podal na kamniško pokopališče, kjer si je na grobu svoje pokojne matere sam končal življenje.

Mariborska kronika

Maribor, 26. februarja

Krasna pomladna nedelja. Danes je bilo spet obilo konjunkture za okoliške izletne postojanke. Dopoldne se je zbiral Maribor na številnih občnih zbiorih, tudi na promenade, popoldne pa se je zgrnilo vse, »kar leze in grede«, v prelepo mariborsko okolico. V Narodnem gledališču pa je bila a.

Premiera „Prodane neveste“

Gledališče je bilo popolnoma zasedeno. Premiera je dosegla pod glasbenim vodstvom dirigenta L. Herzoga in v režiji V. Skrbinskega prodoren uspeh. Vžgala je mariborsko občinstvo, ki ni štedilo s priznanjem sodelujočim, zlasti nosilci naslovne vloge gđ. Jelki Igličevi. Vsi glavni sodelujoči so prejeli lepe šopke.

Omladina JNS

organizirana v krajevni organizaciji OJNS, se je zbrala danes dopoldne pri Zamorcu k rednemu običnemu zboru, ki je bil zelo dobro obiskani, tako da je bila dvorana popolnoma zasedena. Občni zbor je vodil marljivi tovariš Žiger, ki je pozdravil predsednika sreske organizacije JNS g. dr. Fr. Lipoloda, okrožnega tajnika Spindlerja in podpredsednika banovinskega odbora OJNS dr. Milana Goriška ml. Sledila so klena poročila podpredsednika Žigerja, tajnika Nabergerja, blaginjaka Juga in Čička za nadzorni odbor. Poročila so pričala o vnetem, vztrajnem organizatoričnem delu mariborske omladinske JNS. Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor: Žiger kot predsednik, Čiček, podpredsednik, Naberger, tajnik, Jug, blaginjak, Heric, Papis in Cerkvenič odborniki, Zmavc in Kresc preglednika računov. Nato je spregovoril podpredsednik banovinskega odbora OJNS dr. M. Gorišek ml., ki je v znanostnih izjavah prikazal položaj v državni politiki in spodbujal nacionalno mladino k vztrajnemu, sistematičnemu podrobnemu delu. Zatem je pozdravil občni zbor predsednik sreskega odbora JNS za mesto Maribor dr. Fran Lipold, ki je v duhovnih izjavah očitno razvil političnih prilik v zadnjem času in ki je ob zaključku bodril omladince k temu, da poglobijo svoje organizacijsko delovanje. V imenu strankinega odbora za IV. mestni okraj pa je spregovoril g. Veljak, ki je povabil omladince, da sodelujejo v odboru imenovanega mestnega okraja. Lepo uspeli zbor OJNS je zaključil predsednik Žiger s toplim pozivom, da se nacionalistična omladina še tesneje oklene svoje organizacije.

Nacionalni delavci,

organizirani v podružnici Narodno strokovne zveze, pa so se sestali v društvenih prostorih v Delavski zbornici k rednemu običnemu zboru, ki ga je vodil podpredsednik Karol Ravš, ki je pozdravil številno navzoče članstvo in zastopnika centrale okrožnega tajnika V. Kravosa. Poročila funkcionar

HOWARD TOMES:

Poročna obleka

Janjia Pattersonova je že davno poznala staro resnico, da zrealo ne laže. Niti tisto staro zrealo, ki je viselo nad njeno mizico, ni lagalo in ji je pravilo, da je lepa in da se njeni zlati lasje prekrasno svetijo pod lubjo pisarniške zarnice. Razen tega ji je veliko zrealo pri njih doma tudi potrdilo, da ima lepo postavbo. Nobeno izmed obeh zreal pa ni dalo pojasnila, zakaj se njen šef Bill Kendall skoraj nič ne zmeni zanje in v njo tako nemarno ravna. Sicer je res, da jo je včasih povabil na predjužnik — kadar pač ni šla z njim Filis Nivenova — toda vselej je celo ob teh redkih priložnostih govoril po večini o poslovnih rečeh. Razgovorjal se je z njo o raznih nakupih in prodajah in je hotel vedeti, kaj ona misli o tem. Ko ji je nekoč rekel, da je prav za prav ona glavni ravnatelj prodajalnega oddelka, ne on, bi se bila skoraj razjokala. . . .

Ravno je mislila na vse te nemile prigode, ko je stopil k njeni mizici in ji pokazal pismo Cliffa Steritta, ki je nedavno izstopil iz tvrdke in ustanovil lastno agencijo na Floridi. Treba je vse poizkusiti, je dejal Cliff. Zdaj je ponujal Billu, naj vložijo polovico potrebnega kapitala v njegov zavod pa naj pride za njim na Florido.

»Ali sprejmemo to ponudbo?« je vprašala Janjia.

Bill je mrko pogledal.

»Ne,« je rekel, »to je preveč tvegano podjetje. Priznam vam, da tu ne zaslužim mnogo, ampak naša tveganja je že davno

vpeljala in gospod Niven mi je obljubil, da me kmalu napravi za svojega družabnika.«

Človeku ni bilo treba, da bi bil prerok, lahko je uganil, kako bi Bill najbrže postal ta družabnik: če se namreč oženi s Filis Nivenovo.

»To bo kajpak velika sreča za vas,« mu je hladno rekla.

Bill jo je nekoliko osuplo pogledal, potem pa odšel.

Nekaj je Janjia zanesljivo vedela — da tu ne ostane, ker ne mara gledati, kako se bo ta ljubezenska zgodba razvijala in kako bo Filis zmagala nad njo. . . . Samo v romanih zmaguje lepo in revno dekle nad bogatim in samo v romanih se revno dekle bori za to zmago. Zanje bo najbolje, če visoko dvigne svojo zlato glavico in si poišče drugega v nadomestilo. Seveda, če bo to sploh mogoče.

Preden je drugi dan odšla iz pisarne, je posvetila pet minut telefonskemu pogovoru in potem pet minut ureditvi svoje zunanosti. Telefonski pogovor je veljal mlademu Rogerju Crewsu, ki je dal Janiji nekoč orhidejo, edino orhidejo, ki jo je v življenju dobila.

Skoraj ob istem času se je Bill Kendall na zelo neprijetnem jutru vrnil v mesto. Peljal se je s kupovalcem na deželo, da bi mu pokazal neko stavbo. Ko se je vračal, mu je počila pnevmatika. Zdaj mu je bila srajca oškropljena s blatom, sicer pa je bilo tako že prepozno za predjužnik s Filis.

Da bi šel domov po čisto srajco, ni več stegnil; šel je v Hampstedovo trgovino kupit novo.

Usoda tančice Marije Antoinette

Košček svile, ki je prinašal samo pogubo in smrt

Anonimen darovalec je nedavno poslal ravnateljstvu Narodnega muzeja v New Yorku po pošti tančico, prav za prav šal, ki ga je kralj Ludovik XV. daroval bodoči kraljici Mariji Antoinetti kot prvi pozdrav Francije, ko se je avstrijska princesa pripeljala na francosko ozemlje. Neznani darovalec je pošiljki priložil vse zgodovinske dokaze, ki brez dvoma potrjujejo pristnost te znamenitosti. Daroval pa jo je samo s pogojem, da se škodljivost tančice, ki je doslej prinesla vsem, ki so jo imeli, samo nesrečo, uniči s tem, da jo položi v stekleno omaro zgodovinskega oddelka muzeja.

Kraljičina tančica je prinesla svojim imeteljem in imeteljicam v sto petdesetih letih zares samo nesrečo in žalost. Marija Antoinetta jo je dala za spomin princesi de Lamballe, katere glava je potem kmalu visela z okna pariškega Tempa. Tančica je nato prišla v tujino, pa tudi tam je povzročila več nesreč in je bila poceni na prodaj. Kupil jo je kralj Ludovik XVIII. ter jo podaril vojvodinji de Berri, katere mož je bil kratko nato umorjen. Pozneje jo je Napoleon III. položil s francosko cesarsko krono vred pred noge Evgenije de

Monti. Po nesrečni bitki pri Sedan je cesarica Evgenija prodala tančico velikemu angleškemu industriju siru Trevellyanu, ki jo je dal za poročno darilo svoji ženi, ona pa se je štirinajst dni po poroki zastropila. Tančica je potem za nekaj časa izginila iz Evrope.

Leta 1901. se je pojavila v Južni Ameriki, od koder jo je po romantičnem potovanju kupil severnoameriški milijarder Astor, ki je nekaj mesecev nato utonil s Titanikom v globinah Atlantskega oceana. Po svetovni vojni je prišla tančica v posest gospe Muriel Vanderbildtove, ki jo je nosila na svoj poročni dan navzlic prošnjam in svarilom vseh svatov. Ko se je ženil Lindbergh, so mu ponudili tančico za poročno darilo njegovi soprogi. Odklonil jo je, toda tančica je vzlic temu pogubno vplivala: čez tri leta so razbojniki ugrabili in umorili Lindberghovega sina. Senator Morrow, ki je hranil tančico samo nekaj dni, je naglo umrl.

Nadaljnja usoda tančice ni dognana. Zdaj se je zadnji lastnik te dragocene, a nesrečo prinašajoče tančice znebil na edin način, ki ga je smatral za primernega. B.

Žena in zakon pri raznih narodih

Kvint Metel: Srečno ni mogoče živeti niti brez žene niti z njo

V stari Grški, v junaških časih, je bila žena v zakonu enakopravna z možem, toda pozneje je postala njegova služkinja. Brez dovoljenja svojega moža in gospoda ni smela zapustiti doma. Kadar ni bilo moža doma, ni smel noben možki v hišo. Jedla je skupaj s svojim možem, razen če so bili gostje v hiši, toda k obedu izven doma ga ni nikoli spremljala. Da bi pokazali, da mora biti žena priklenjena na dom, so ji dali stari Grki za znak želvo. Zelo neugodno je mislil o ženskah grški modrijan Sokrat, mož zloglasne Ksantipe. Sokrat imenuje ženo »vir zla« in o mladih ljudeh, ki se hočejo poročiti, pravi: »Podobni so ribam, ki se igrajo pred ribičevo mrežo. Vse hitijo in se gnetejo, da bi prišle v mrežo, ko se nesrečnice, ki so se vanjo ujele, zaman trudijo, da bi ušle iz nje.

Strogi zakon! so kaznovali neoznajenost kot veleizdajo. Stari samci, ki jih je zaničevalo javno mnenje, so morali trpeti zasmehovanje pri nekih slavnostih, kjer so igrali vlogu junakov in žrtev. Počasi — da bi bila njih kazen tem daljša — so hodili po trgu, kjer je ljudstvo prepevalo pesmi

njim v sramoto. Tudi žene so jih zasmehovale, in da bi jih prisilile v zakon, so jih bičale pred oltarji, pred bogovi prešustva. V starosti jim ni nihče izkazoval primerne časti.

Tudi v Rimu je bil zakon spoštovan predvsem iz političnih in socialnih razlogov. Na stare samce so gledali v starem Rimu še strože kakor v Grški. Vzlic temu so imeli tudi Rimljani neke predsodke o ženi in zlasti — o lastni ženi. Slavni Kvint Metel je »agitiral« za zakon nekako s temi besedami: »Rimljani, ko bi mogli živeti brez žen, bi si gotovo nihče izmed nas ne naprtil takega bremena. Ker pa je narava uredila tako, da ni mogoče živeti srečno z ženo, niti brez žene, mislimo rajši na ohranitev svojega rodu kakor na lastno blaginjo.

Vzlic temu je uživala Rimljanka veliko več spoštovanja in prostosti kakor Grkinja. Skrbela je za ognjišče in dom, udeleževala se je življenja svojega moža in do neke meje tudi javnega življenja. Sicer mu še ni bila docela enakopravna, toda bila mu je tovarišica v radosti in žalosti, kakor je še dandanes vsaka poštena žena.

NAGRADNA KRIŽANKA

	1	2	3	4		5	6	7	8	
9				10	11		12			13
14				15			16		17	
18				19			20		21	
		22				23		24		
25						26				

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. ruski pisatelj, 5. bolezen, 6. reka v Evropi, 10. pozdrav 12. mesto v Afriki (1 del), 14. zemlja, 15. junak v Shakespearejvi drami, 17. mesto, na Finskem, 18. matematična značka, 19. tehnična priprava (množ.), 21. ploskovna mera, 22. ena izmed zadnjih Jezusovih besed, 23. zaimsek (srbohrv.), 25. del opere, 26. električarski izraz.

Navpično: 1. del glave, 2. števnik, 3. plosk. mera, 4. lekarniška potrebščina, 5. zidarsko orodje, 6. kazalni zaimsek, 7. žensko ime, 8. žival, 9. denarna enota, 11.

Nagrada v znesku 100 din

je žreb tokrat naklonil akademiku Ljubu Repiču iz Ljubljane, Kolodvorska 22. Kakor je pokazal odziv, je bila križanka precej trd oreh za široko množico reševalcev, in doberšen del rešitev, ki smo jih prejeli, je bilo napačnih. Troje nagrad v knjigah si dele Fani Otrinova, urednica v Ljubljani VII, Frankopanska 23, Sergij Wrišcher, dijak v Mariboru, Maistrova 11, in inž. Dušan Raič, Bajina Bašta, drinska banovina.

ima kristjan (4. sklon), 13. reka v Sloveniji, 15. strup, 16. moš. ime, 19. vprašalnica, 20. moš. ime, 22. osebni zaimsek (nemško), 24. predlog.

Rešitev zadnje ponedeljske križanke

Vodoravno: Kosovel, Levstik, kap. trn Golem, Čop, Arago, arija, odziv, seme, R. U. R., Teta (Liza), trata, Janez, ri, avto, kvar, ni Iko, AA., Em., roj. Nazor, astra.

Navpično: oko, salama, opereta, ep, en Stritar, Traven, ing., to, Gestrin, mi, Cargo, porok, ar, okazija, Erika, tenor, Avar, Jama, ta, ve, oz., ni, rt.

DOBRA TOVARIŠIJA

»Dragi Jankec,« se hudeje tetica, ki je prišla na obisk, »kaj se ti vedno igraš le s porednimi dečki?«
»Da, tetica!«
»To je res čudno. Zakaj pa se ne družiš rajši s pridnimi fantki?«
»Ker tega mamice pridnih mantov ne dovoli!«

NEVERJETNO

»Čuj, prijatelj, tebi pa čevlji škripljejo! To pomeni, da jih še nisi plačal!«
»Beži, beži! Če bi to bilo res, bi mi morala škripati tudi suknja in klobuk.«
RESITEV KRIŽANKA

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Ali ne veste, da ordiniram samo do petih?«
Pacient: »Jaz že vem, a tisti motociklist, ki me je podrl ob šestih, najbrž ni vedel tega.«

SKRIVNOSTNA OČALA

Profesor (kupiše pri optiku očala): »Čuj, te gospe, če pogledam skozi tale očala, vidim osla pred seboj.«
Optik (hitro vzame očala, si jih natakne in pogleda profesorja): »Saj res, gospod profesor!«

ZAMOTANA ZADEVA

»Kam pa tako hitiš?«
»Pravkar sem prejel brzjavko, da sem postal oče.«
»In kako se počuti tvoja gospa?«
»Pst, ona o tem še ničesar ne ve.«

LOVSKA

Jaka: »Kako si pa moral zgrešiti zajca?«
Buksek: »Prav lahko. Zajec je tekel cikcak in kadar sem ustrelil na cik, je bil zmerom na cak.«

ČUDNO VPRAŠANJE

Sinko: »Oče, saj izviramo od opic?«
Oče: »Seveda!«
Sinko: »Katera opica je neki prva opa zila, da je človek?«

»No, zdaj pa zdaj sem jo povabil na predjužnik; saj sem moral biti vendar galanten proti hčerki svojega šefa.«

Stopil je blizu k njej ter ji položil roke na rame.

»Čuj, Janjia, sprejemam ponudbo s Floride, je rekel brez sapa. Skupaj pojdeva tja in pošteno se bova oprijela tega posla. Kaj menite?«

Janjia je odgovorila s tem, da je vrgla svinčnik in zapisnik v kot ter objela Billu z obema rokama.

»Grem in pošljem Cliffu brzjavo!« je dejal slednjič Bill, ko je imel spet prosta usta.

Hitel je k vratom, a naglo se je ustavil ter rečno dejal:

»No in Crewses? Kaj storiš z njim? Takoj ga pošli poklicati in mu reka, da je med vama konec, kaj ne?«

Janjia se je nasmešnila.

»Takoj — brz ko se za teboj vrata zapro.«

Ko je odšel, je zavrtela Rogerjevo številko.

»Roger — tu Janjia. Hotela sem ti samo povedati, da sem se premislila. Ne... to ni denarno vprašanje... ne, ampak jaz si mislim, da za vlogo manekenke nisem primerna... Razen tega imam boljše ponudbo... Kakor? Da mi ponudiš še več? Ne moreš, Roger? Nič tega ne more... jaz se omožim z Billom Kendallom. In še nekaj... če tista poročna obleka, ki ste mi jo pri vas pogledali, jo pomejli, se ni prodala, te prosim, da jo pustiš zame... Takoj pridem penjo...«

Ko ga je obsula z očitki, je brž odločil slušalko.

Takoj nato je stisnil, da je Janjia stopila s svinčnikom in zapisnikom v roki ter sedla k mizici poleg njega.

Kako modre so bile njene oči! Nikoli prej ni opazil, da so tako modre. Odrinil je svoj stol ter začel nemirno hoditi po sobi.

»Zakaj mi pa tega niste povedali?« se je hipoma ustavil tik pred njo.

Kakor da ne razume, je povzdignila svoje velike oči, toda predem je mogla odgovoriti, je nadaljeval:

»Rajši pustite to, Janjia!« je prosil, za služite kaj boljsega; v takem zakonu ne boste srečni! Vi potrebujete dobrega tovariša in ne takšno brezdušno lutko!

Res vam da vse, kar si zmislite, toda ne boste mu drugega ko neživa posest; bahal se bo z vami in vas kazal svojim znanem, toda o ljubezni ne more imeti tak človek nobenega pojma...«

Janjia je mrko pogledala.

»Kaj vam je do tega, s kom pojdem jaz skozi življenje?« je vprašala.

»Takoj vam povem!« je izjavil z očmi, ki so kar gorele. »Ker vas imam rad! Ah — dobro vem, da se dostikrat nisem zmenil za vas in da se niti zasedal nisem, kaj do vas čutim. Toda vedno sem vam vendar kazal, da vas spoštujem, da visoko cenim vaše izkušnosti — seveda se je še to zmeraj tikalo samo trgovine...«

Janjia se je silno začudila, a bila je tu nezaujeto.

Kaj pa Filis, je dejala.

Filis? je ponovil, kakor da ne razume.

Jutri se prične konklave

Poglavar rimske c. kve je visoka instance in za njeza izvolitev je treba premagati mnogo težav

Priprave za konklave so dovršene in jutri se bodo za kardinali zaprta vrata. ki jih bodo po starem običaju še formalno zazdali. Skupščina najvišjih dostojanstvenikov rimske cerkve bo na ta način vsaj simbolično odtegnjena vplivom zunanjega sveta ter bodo njene odločbe dostopne samo navdihnenju sv. Duha. Vkljub zazidanim vratom in strogi ločitvi od posvetnega vrvenja si lahko predstavljamo, da so zunanji vplivi že v konklavu in da so bili vanj zaprti in zazidani obenem z volilci. Dandanes se volitve poglavarjev rimske cerkve vrše z dostojanstveno formalnostjo, ki se je razvijala v stoletjih z roko v roki z ostalim formalizmom, ki spremlja rimsko cerkev. Nekoč je naslednik gahlejskega ribiča volilo vse rimsko ljudstvo, kasneje so bili v to upravičeni le škofje in kardinali. Šele papež Honorij III. je bil izvoljen v nekakem konklavu, dočim je šel l. 1274. na lyonskem koncilu bil določen pravilnik o predpisih za volitev papeža v koncilu.

dalje postreže samo z eno jedjo za vsak obed, po petih dneh pa je njihova hrana le še kruh in voda. Pravilnik je tedaj kazal razločno težnjo, da rimska cerkev dobi čimprej pravomočnega poglavarja, s čimer bi se čimprej odstranile nevšečne posledice medvladja. Predpisoval je tedaj sankcije, ki so morale izdatno ukrotiti trmo in bojevitost posameznih volilcev. V naših časih po vsej priliki ne bo došlo več do uporabe teh strogih določb.

Članov konklava je 62; poleg njih pride v zazidani oddelek še kakih 200 oseb, klerikov in laikov, določenih za postrežbo volilcem. Iz prostorov, določenih za konklave, so se prejšnji teden izselili msgr. Migone, papežev miloščinar, msgr. Callori, papežev komornik in msgr. Mella di Saut' Elia, ravnatelj konklava, ter cela vrsta podrejenih papeških in cerkvenih nameščenec. Komaj so služabniki odnesli njihovo prtljago, se je teh stanovanj lotila cela vojsko obrtnikov, da napravijo potrebne pregrade, ki bo-

menovalo posled 1835 je izšel zakon, ki je zabranil vsako politično karikaturo. To je pomenilo konec lista »La Caricature«. Daumier pa kljub vsemu ni odstopil od začrtne smeri in je še dalje v risbi in sliki bičal krivice, nemaralo in nasilje svojih dni.

Na javni dražbi

Kakor mnogi veliki umetniki, je tudi Daumier tragično končal svoje življenje. 1875 je oslepel, kar je bilo za karikaturo, ki mu je bila duša še zmerom polna prividov in obtožb, pač huji udarec od smrti same. S skromno podporo Tretje republike, katere zmagi je doprinesel dober del, je preživel zadnje dni.

„Človek samo enkrat živi“

Indijcem in zastopnikom drugih narodov na Daljnem vzhodu se je posrečilo razširiti na Angleskem novo vero v človekovo prerojenje. Vedno več pristašev ima zlasti nauk, po katerem se človek prerodi vedno le v čisto določenem času in sicer v ritmu tisočletij.

V nasprotju z indijanskim verskim naukom zagotavljajo učniki nove vere, da človek ne more priti ponovno na svet kot pes ali muha. Tudi je izključeno, da bi bil človek že kdaj prej na svetu kot paradiznik ali riba. Človek ostane pač človek. Zanj obstoji samo možnost, da se v enem življenju izživi kot zločinec, v prihodnjem življenju pa kot poštenjak.

Po tem nauku se vedno spreminjajo tudi način življenja, bogastvo in uboštvo. Novi verski učniki so prevzeli v svoj sestavi tudi stari kitajski nauk, da človek pri vsakem prerojenju menja svoj spol. Po tej teoriji so pesniki in drugi umetniki z izredno nežnim značajem prav za prav prišli na svet kot ženske, ki so se rodile predčasno.

V smislu nauka, da se vsak človek v ritmu tisočletij spet vrne na zemljo, je možno, da je marsikdo izmed nas živel v srednjem veku kot menih, v prejšnjem življenju pa morda kot rimska cesarica grški suženj ali egiptski vojščak. Za velike moke, ki vplivajo na razvoj svetovne zgodovine, dovoljuje novi nauk izjeme. Ti moke ne potrebujejo nikakega prerojenja, ker so postale njih duše že v teku enega življenja popolne.

Apostoli novega nauka navedajo zanimiv vzgled arheologa Schliemann, ki je odkril kraj, kjer je stala nekoč Troja. Bil je navaden trgovec, ki se je že od svojih otroških let interesiral za vse, kar je bilo pisanege o stari Troji. Ko je pozneje potoval v Grčijo in Malo Azijo, je odkril tam proti vsem pričakovanjem in v nasprotju z vsemi dotlej veljavljami nazori stvari, katerim se je čudil ves svet. Brez dolgega iskanja je odkril kraj, kjer je stala Troja. Po mnenju angleških teoretikov je mogoče storiti to samo zato, ker je bil že prej najmanj enkrat na svetu.

Med nedavnim predavanjem, ki ga je priredilo Angleško versko društvo, se je nenadno pojavil neki mož, ki je zatiral, da je že živel nekoč in sicer kot gladiator v starem Rimu. Pred učenci je nato postal obširen prikaz posameznosti, ki se po stanju nainovejšega raziskovanja natančno ujemajo s tedanjim časom. Učenci nove vere ga umorabljajo zdaj kot živ dokaz za svoje nauke.

„Roke kvišku!“

Zločinci v Chicagu imajo spet nov domislek, da se izmuznejo zasledovanju policije. Brž ko jih policija pozove z znanim poveljem »Hands up!« (Roke kvišku!), sprožijo dvignjene roke pod obleko skrito zmet in revolver, ki je pritrjen v višini želodca, ustrelji.

Zgodba o uri Franceta Prešerna

Na eni svojih najzanimivejših pridelitev, na nedeljski matineji, je Svengali v Unioni zbudil senzacijo z naslednjim potkusom: Ko mu je neko izročil starinsko žepno uro, je Svengali ugotovil, da je to uro pred mnogimi leti nosil znameniti mož, velik po duhu in po postavi. Lastnik te ure — je rekel Svengali — se je bavil s pesništvom in je pred približno 100 leti umrl. Sedanjí lastnik ure, g. Viktor Jeruc, višji kontrolor pri žel. direkciji v Ljubljani, je ob splošni pozornosti, ki se je takoj sprevrgla v aplavz, potrdil, da je tako in da je želel samo še jasnovidecve potrditve, da je srebrna ura nekoč res bila — last našega pesniškega prvaka dr. Franceta Prešerna. O tem nam poročila g. Jeruc:

Skoro bo 100 let, ko jo je mahnil dr. Prešeren iz Ljubljane proti Trstu in Gorici. Med potjo se je za nekaj dni ustavil v Postojni v takratni gostilni »Pri Zlatem Jelenu«, katere lastnik je bil Anton Burger. Ko je Burger spoznal, kdo biva pri njem, je bil na ta obisk sila pčosen. In tudi Prešernu so kraj in ljudje tako ugajali, da je ostal delj časa v Postojni, kakor je nameraval. Pri obračunu se je zato pokazalo, da je prišel v stisko. Uvidel je, da ne bo imel dovolj denarja za nadaljno pot, če račun poravnava. Da pokrije svoj račun, je ponudil gospodaru v zastavo svojo uro. Ta pa je to odklonil in ni zahteval nikakega plačila in tudi ure

Elfie Mayerhofer — iz Maribora

Starejši Ljubljancem se bodo nemara spominjali gledališkega igralca Mayerhoferja, ki je nastopal več let na deskah ljubljanskega gledališča, pozneje pa tudi v Gradcu in drugih mestih. Pravi, da jabolko ne pade daleč od drevesa, in zato ni čudno, da najdemo tudi njegovo ljubko hčerko Elfie med gledališkimi oziroma filmskimi umetniki.

Elfie je rojena Mariborčanka. Že v mladosti je kazala nenavadno nadarjenost za glumo in je kot otrok nastopala v raznih pravljicah, veselje je pa imela tudi za petje in je pela na koru ter na dijaških koncertih. Pred štirimi leti je odšla v Berlin, kjer se je posvetila temeljitemu študiju petja na visoki šoli, pozneje tudi na konservatoriju. Bila je zelo marljiva — sama pravi, da je morala biti, ker je uživala štipendijo. Na konservatoriju je že pela vlogi v »Prodani nevesti«, v gledališču »Theater der Jugend« pa kerubina v Figarojevi svatbi.

Potem je napravila prve poskuse pri filmu in zdaj so ji poverili prvo večjo

vlogo v filmu »Žene z Golden Hilla«, ki nam slika življenje 14 kopačev zlata v Avstraliji.

Uspehi francoskega filma

Lani je Francija producirala 122 filmov, 11 več nego v preteklem letu, a letos bo kapaciteta francoskega filma še narasla, kar je spričo njegove kakovosti razumljivo. Zaradi tega je bil tudi povečan obratni kapital filmskih podjetij od 260 na 320 milijonov.

V bilanci uvoza in izvoza je francoski film zazdal se pasiven v razmerju 40:60 in je znašal deficit okrog 35 milijonov. Zanimivo je, da francoski film popolnoma obvlada francoski trg in ga podjetja prevzema s plačilom v procentih, inozemska pa za določeno vsoto. Med inozemskimi filmi je dosegla največji uspeh Dineyeva »Snegućica«, od nemških filmov pa olimpijski. Največji uspeh vsega leta pa je imel film »Pekova žena«, poleg tega pa filmi »Quai des Brumes«, »Alerte en Méditerranée«, »Prisons sans barreaux«, ki so ga igrali tudi pri nas, in »Hotel du Nord«.

Ljubljenci francoskega filma so Raimu, Jean Gabin, Fernandel in Danielle Darrieux, za njimi pa Louis Jourvet, Pierre Renoir, Viviane Romance in drugi. Bodoča zvezda bo Corinne Luchaire, ki je zbudila pozornost v prvem filmu »Jeca brez rešetke«. Je pa še cela vrsta nadarjenega naraščaja, ki mnogo obeta, zlasti med nežnim spolom, dočim med igralci ni toliko posebnih talentov.

Zanimivo je, da je prenehalo tudi izseljevanje francoskih filmskih igralcev čez lužo in da so se znameniti zvezdniki in dive celo vrnili iz Amerike, tako Danielle Darrieux, Simone Simon, Annabella, Charles Boyer in drugi.

Francija je lani izvažala filme skoraj v vse države sveta, največ v Maroko in Kanado po 110 in 100, v Belgijo, na Madagaskar, Senegal in v Sirijo po 80, v Egipt 75, v Turčijo 60 na Grško 55, v Italijo in vse balkanske države, vsehviš Jugoslavijo po 50 itd. v USA je plasirala 24 in v Nemčijo 9 filmov. Kvalitetno izboljšanje francoskega filma je imelo za posledico, da Francozom zdaj ni več potreben angleški kapital, ki je bil sicer popreje le formalen v obliki garancij, zdaj pa odpade tudi to.

Filmski drobiž

Znani dirigent Leopold Stokowski, o katerem pravijo, da je zarocenec božanske Grete Garbo, je sklenil pogodbo z Waltom Disneyem za poldrugo leto. Pisal mu bo glasbo k njegovim novim trik-filmom.

Willya Forsta že dolgo nismo videli v filmu, ker je zadnja leta samo režiral in sicer z velikim uspehom. Gotovo se spominjate njegove »Serenade«, »Mazurke« in drugih. Nekoč popularni spevoigralec je popolnoma umolknil in ni ga bilo več na platnu. V kratkem pa bomo videli sloviti Maupassantov roman »Bel amie« v filmu v režiji Willyja Forsta, ki igra tudi vlogo Georgea Duroya. Willy se ni mnogo spremenil in njegove nove kreacije bodo go-

tovo veselji vsi njegovi številni oboževalci in prijatelji, kajti mož je eden redkih nemških filmskih umetnikov.

Nemški listi poročajo, da je bil Charles Chaplin odlikovan za zasluge za demokracijo v svetu s sovjetskim redom Rdečega prapora. Listi seveda glasirajo to s pikri. mi opazkami in pravijo, da si je Chaplin ali »Tonstein« to odlikovanje gotovo zaslužil.

Tudi o Elizabeti Bergnerjevi že dolgo nismo ničesar čuli. Kakor mnogi drugi židje, je morala tudi ona zapustiti Nemčijo in odšla je v Anglijo, kjer so pa umetnico sprejeli odprti rok. V Angliji so smekali z njo že več filmov, med drugimi so reprodurirali tudi umetnino »Zaslanjen ustnez«, ki je doživela še kot nemi film senzacionalen uspeh.

Willy Forst

Partner Bergnerjeve v nemem filmu je bil možati Rudolf Fürster, to pot pa igra z njo Raymond Massey. Film je tudi že v Jugoslaviji in so ga v Zagrebu ter Beogradu že predvajali, k nam pa pride v kratkem. Kritika soglašja, da je Bergnerjeva v tem filmu na višku svojega ustvarjanja.

Ker smo že pri angleškem filmu, naj še omenimo, da je največja senzacija lanske londonske produkcije »The drum« (»Bobene«), film, ki v marsičem spominja na »Bengalija«, a ga po dinamiki še prekaša. Tudi v tem filmu igra glavno vlogo Raymond Massey. Film, ki je žel po svetu močan uspeh, je tudi že v Jugoslaviji in ga bomo nemara v kratkem videli v Ljubljani.

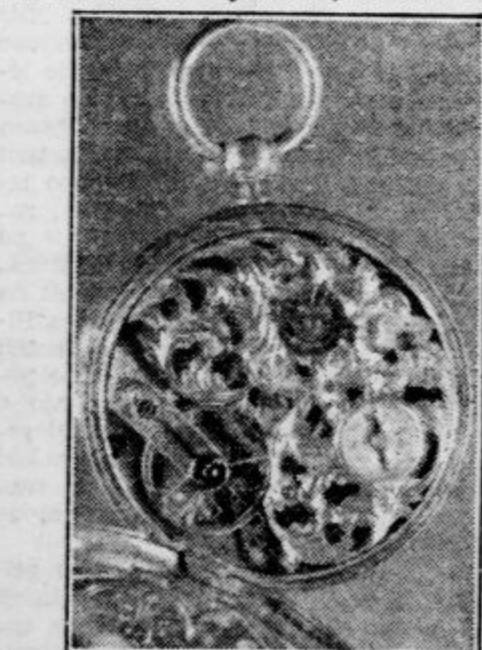
Vesela romarica

Botra Ančka se je napotila na božjo pot z nabasanim cekarjem, v katerem je imela tudi več steklenic vina. Vso pot je pridno gasila žejo. Precej okrogla se je zbasala v cerkev, kjer se je skoraj na glas začela smejeti.

»Ti si pa zelo dobre volje!« ji je pošepnil neki romar.

»Lahko sem dobre volje«, mu odgovorila, »vso pot sem se pripravljala, kako se bom po kolenih plazila okrog svetnikov, zdaj pa svetniki plešejo okrog mene.«

letu 1886 poročila Burgerjeva hči Antonija, ji je oče ob slovesu dal še Prešerno uro z besedami: »Tončka, še nekaj ti dam za doto, Prešernovo uro, ki naj ti bo drag spomin.« Potekala so leta, med temi tudi burna vojna leta, ko sem se v le-

tu 1920. vrnil iz italijanskega ujetništva. Tam sem prišel ob svojo uro. Potožil sem to svojo tačči, nakar mi reče: »Jaz imam eno uro in sicer od Prešerna, samo ne vem, če bo še dobera.« Pri tem mi je povedala zgodbo te ure. Ure sem bil zelo vesel. Dal sem jo urarju, ki jo je pregledal in nemazal in tako mi gre še danes skoraj po 20 letih, vedno s čisto pravilno je tedaj povedal S. ngali, ko je rekel, da

Redek posnetek iz dni po papeževi smrti, ki sta nam ga dala na razpolago dva slučajna rimska romarja, gg. trgovski zastopnik O. Adamič in trgovec E. Iz Ljubljane: Množice so navalile na baziliko sv. Petra, kjer je izpostavljeno papeževo truplo

Ljudske volitve so bile nedvomno zelo burne tudi kasneje so morale biti še zelo živahne, saj nam zgodovina papeštva pripoveduje, da so se bili sveti možje često v lašeh in bradah, kadar so strasti prikipele do vrhunca. Včasih se volilci niso mogli sediniti in nekoč je načelnik mesta Rima dal podreti očetom streho nad glavo, da bi jih prisilil k čim prejšnji izvolitvi pripravne osebe. Danes taka presenečenja niso več mogoča. Obred volitve poteka po strogem pravilniku, ki mu je osobito na tem da varuje dostojanstvo in resnobo volilnega akta. Te formalnosti imajo svoj vrhunec v konklavu (doslovno: zaprta soba), o katerem smo že dejali, da se je ta način volitve prvič uporabil l. 1216. pri volitvi papeža Honorija III., le da se volitve ni vršila v Rimu, marveč v Perugiji.

Po pravilniku, ki ga je sprejel lyonski koncil in ki mu je dal končno obliko papež Gregor X., je bilo določeno, naj se izvolitev vrši vsaj v treh dneh. Kadar ni soglasja kardinalov, se jim od četrtega dne

Nesmrtni Honore Daumier

Predsednik sodišča

Pred dnevi je poteklo 60 let, odkar je umrl veliki francoski slikar, nedosežni karikaturist in kritik družbe in časa, Honoré Daumier. Po poklicu je bil litografski dela-

vec. Sodobnikom se je njegovo delo zdelo premalo umetniško, pretirano, v resnici pa je daleč preživel njegov čas, in medtem ko so imena njegovih strogih recenzentov in nasprotovalcev že davno ugasnila, njegovo delo med nami še zmirom živi in ni niti trohice izgubilo na svoji vrednosti in aktualnosti. Danes vemo, da je Daumier motril svojo dobo objektivno in z ljubeznijo, kakršno premore samo resnični, velik umetnik. V tiskarstvu je za njegove dni najlepše cvetela litografija. Če bi ne bilo starinske tehnike, ki daje Daumierjevimi umetninam tako značilen izraz, bi si danes ne mogli misliti, da imamo pred sabo slike, ki so stare že skoraj sto let. V vsem, kar je ustvaril, se izraža ena sama silna, uporna volja: volja po resnici in svobodi.

Honore Daumier se je rodil 1808 v Marseilleu. Nekaj let si je služil kruh kot litografski delavec, 1832 pa je postal sodniški lista »La Caricature«. To sodelovanje mu je prineslo 6 let ječe, ki so mu jih odmerili za ciklus »Gargantua«, s katerim je smešil kralja Filipa. V odgovor na to je Daumier narisal kralja v podobi izpačene hruške in s to karikaturo je kralju nakopal pridevek »kralj Hruška«, kakor ga je ljudstvo

»Tegale pa lahko izpustimo iz zapora«

ZA SPOMILAD A.

Najboljša kolesa

Nove pnevmatike

Akumulator

Varta in Service

GOREC

dzož, poleg nebotičnika

Sportna nedelja

Časten izid v Berlinu:

Nemčija : Jugoslavija 3 : 2 (1 : 2)

Včeraj je naša nogometna reprezentanca pred 80.000 gledalci v Berlinu po enakovredni igri tesno izgubila proti Nemčiji

Berlin, 26. febr.

Grandiozni olimpijski stadion je bil danes prizorišče meddržavne nogometne tekme med Jugoslavijo in Nemčijo, za katero je zaradi zanimivega gosta z Balkana vladalo izredno veliko zanimanje. Na sportnem prostoru se je do pričetka igre — točno ob 15. — zbralo

skoraj 80.000 gledalcev,

med njimi seveda številni predstavniki javnih oblastev, predvsem pa vodilni funkcionarji nemškega sporta. Med odličnimi gosti je bil navzočen sportni vodja minister Tschammer und Osten s številnimi sportnimi strokovnjaki, precej močno pa je bila zastopana tudi jugoslovenska kolonija, v kateri so opazili mnoge naše umetnike, ki stalno živijo v Nemčiji, med njimi Svetislava Petroviča, Tino Patjetro, Josipa Rijavca, Geraldino Katt in še druge. Jugoslovenski minister za telesno vzgojo Čejović je reprezentanci tik pred nastopom poslal brzojavko z željo za najboljši uspeh in da bi čim dostojneje zastopala jugoslovenske barve in sloves svoje domovine.

Škodljivo nerazpoloženje

Med igralci in tudi pri vodstvu reprezentance je ustvarilo mnogo nerazpoloženja, ko se je izvedelo za izjavo, ki jih je znani tajnik Gradjanskega Jozo Jakopič v teku zadnjih dveh dni dal zastopnikom raznih nemških listov, največ dunajskim. Kljub temu, da je v reprezentanci pet igralcev njegovega kluba, je Jakopič javno dal objaviti, da je moštvo sestavljeno skoraj nesporno in da v tej postavi mora izgubiti z razliko najmanj 3 golov. Jakopič je nato v naprej podrobno kritiziral posamezne igralce ter stavil seveda svoje predloge glede drugačne zasedbe. Te izjave so prišle na uho tudi nemškimi igralcem in njihovega vodstvu in so tudi pri njih zapustile zelo čuden vtis.

Nekaj pred 15. uro, ko je bil stadion že skoraj popolnoma zaseden, je prva prišla na teren jugoslovenska, takoj za njo pa tudi nemška reprezentanca. Po običajnih pozdravih in odigranju obeh državnih himen sta se poljskemu sodniku Rutkowski postavili obe enajstori v naslednjih postavah:

JUGOSLAVIJA: Glaser, Hügl, Dubac, Lechner, Stevović, Kokotović, Šipos, Vujadinović, Wölfl, Petrovič, Perlić.
NEMCIJA: Klödt, Jones, Streitle, Kitzinger, Tibulski, Kupfer, Biallas, Stroth, Gauchel, Hahnemann, Urban.

Jugoslavija vodi 2 : 1

Nemci začnejo vehementno in že v drugi min. mora obramba J. čistiti zelo nevarno situacijo. Nekaj minut pozneje pa je napad J. že na drugi strani in Perlić kot zadnji zaigra prvo lepo pozicijo. Nemci igrajo z elanom in startom, toda J. stalno osvaja teren in ima po 10. min. že dva koda na dober, ki pa ne prinesejo uspeha. Glavna težava bitke leži na nemški obrambi, medtem ko je napad premalo povezan in nesiguren. V 26. min. je Šipos v akciji ter pošlje lepo žogo pred gol, ki jo dobi Petrovič in brez oklevanja pošlje med drogeve. 1:0 za J. Igra valovi s polja v po-

je bila ura dolgo »zavržena«. Saj od časa, ko jo je pustil dr. Prešeren pri Burgerju v Postojni, pa do časa, ko je prišla v moje roke je nihče ni rabil. Burgerjevega pripovedovanja se dobro spominjam še živeča njegova hčerka Ana, poročena Premerstein, ki je stara 74 let. Moja tašča Antonija Šterkova pa je umrla v letu 1931. Omenim naj še, da ura ni zlata, kakor je poročal neki dnevniki, temveč srebrna in da je njena notranja izdelava izdelana s srebrom, ki je ročno izrezljano.

Značilno pri tem je, da je Svengali pogodil, da je s to uro padel skozi okno neki otrok. Meni o tem dogodku do tistega trenutka ni bilo nič znanega. Vprašal sem o tem gospo Premerstein in povedala mi je, da ji je znano iz pripovedovanja njenih staršev, da je bil ta otrok njena najstarejša sestra Pepca, ki je padla skozi okno I. nadstropja in 4 ure nato umrla. Uro, s katero se je igrala, je pri padcu krčevito držala v roki.

Kakor nam priča ustno izročilo, je bil France Prešeren v času, ko je pustil svojo uro pri Burgerjevih v Postojni, namenjen proti Trstu in Gorici. O tem potovanju sicer nimamo drugih podatkov, od časa, ko je uro vtegnel nekaj ljudi na vso stvar, kar nam pripoveduje njegova hčerka Ernestina Jelovškova v svojih »Spominih na Prešerna«.

»Dne 18. septembra 1845« je bil rojen moj brat France. Bil je tretji in zadnji otrok moje matere z dr. Prešernom. Moj oče je moral biti tedaj v hudih denarnih stiskah, kajti prišel ni pogledat svojega sina, dasiravno ga je moja mati obvestila o tem dogodku po svoji materi. In to de-

je in v 34. min. streljajo Nemci prvi kot. Žoga pride pred gol in Hahnemann najde v gneči možnost, da ukane Glaserja in izravna rezultat 1:1. Pet minut pozneje sta v akciji Wölfl in Vujadinović, od slednjega dobi žogo Šipos, ki jo pošlje tesno pred gol in iz gneče poviša J. na 2:1. (Domača publika je videla, da je bil to lastni gol). Se nekaj nevarnih napadov z obeh strani in J. odide z 2:1 v kabine.

Nemci izravnaajo in zmagajo

Drugi polčas uvedejo Nemci s silovitim pritiskom, da bi izravnali. Stevović v sredini se odlikuje po krasni igri z glavo in dolgo onemogoča vsako uspešno akcijo nemškega tria. Napad J. je tehnično na višini in zelo hiter, toda pred golom mu manjka zadnje odločnosti. Čimbolj poteka čas, tembolj se uveljavlja nemška ofenziva in Glaser ima polne roke posla, ki ga pa opravlja na splošno občudovanje. Tudi oba branilca čistita marsikatero nevarno situacijo. V 10. min. prisodi sodnik zaradi neznanega prestopka kazenski strel proti J., ki ga s približno 20 m daljave strelja Jones. Strel je izredno plasiran ter se žoga od droga odbije neubranljivo v mrežo. Rezultat je izravnjen že drugič. 2:2. N. pritiska zdaj še z večjim elanom in napad za napadom se valji na jugoslovenska vrata, toda Glaser je ponovno na mestu. Ogromne napore mora vzdržati tudi ožja obramba s krilci, kajti napad le prehitro izgublja žogo, domači pa hočejo za vsako ceno doseči še zmagoviti gol. Dva koda za J. ostaneta nezbrabljena, nato strelja kot

Nemčija, ki ga v največji gneči srečno reši Glaser. Moštvi sta še enakovredni, toda nemški napad je odločen priti do odločilnega gola in res se v 25. min. ponudi Biallasu na desnem krilu priložnost, da uide Lechnerju in z bliskovito akcijo zaključijo svoj solo s strelom na gol, ki tudi obsedi. 3:2 za N. (Del občinstva in tudi časopisnih poročevalcev je natančno videl, da je Biallas dobil to žogo v offsidu). N. strelja pozneje še kot, toda Glaser je spet miren, kakor dotlej in nepremaljiv. Publika navija za svoje in zahteva povišanje rezultata, toda Jugoslovenci se borijo kakor levi, zato pa njihove napadalne akcije ne rodijo nobenega uspeha. V zadnjih minutah se N. potegne v obrambo in tako ostanje izid nespremenjen do konca.

Nemško moštvo je zaigralo predvsem z velikim elanom in silnim startom, kar mu je nazadnje tudi prineslo zaslužen zmag. Jugoslovenci so se izkazali kot hitra in tehnično dovršena enajstori, ki je bila svojemu velikemu partnerju v vseh fazah igre enakovredna. Njen uspeh je več kakor časten, tembolj če se pomisli, da je nastopila proti nogometni eliti 70-milionskega naroda, ki goji svoj nogomet strogo in na veliko organizirano, pred desetletji čitujega občinstva in navsezadnje tudi v najbolj zgodnji sezoni, ko ni imela za seboj nobenega temeljitega treninga.

Jugoslovenska enajstori bo ostala v Berlinu še jutri ves dan, ko so na sporedu razni obiski in ogledi, v torek zjutraj pa se bo vrnila v Beograd.

Zadnji start pred ligo

Ljubljana je včeraj zmagala nad zagrebško Ferrarijo s 5 : 3 (2 : 1), toda premalo pričevalno za bližnje težke tekme

Ljubljana, 26. februarja
Poslednja priprava belo-zelenih pred startom v spomladanski del ligeškega prvenstva jim je prinesla uspeh, toda samo uspeh izražen v številkah. Ferrarija je menda v vodstvu v zagrebškem prvorazrednem prvenstvu, po tem, kar je nudila v tekmi z Ljubljano, pa predstavlja nasprotnika, ki bi mu mogel naš ligas, v formi, natresti skoraj dvočlensko količino žog v mrežo. Pred okoli 800 ljudmi sta nasprotnika nastopila v postavah:

Ljubljana: Lindtner — Cegljar, Bertomcelj — Vodišek, Šercer, Boncelj — Janežič, Pupo, Grintal, Vovk, Erber.
Ferrarija: Pokos — Maršanić, Sokolić — Gradiški, Premrl, Luketić — Petermac, Gruškovič, Novak, Bulaš, Osterman.

Do odmora

Precej časa se je vila po igrišču megla, na prijateljska igra, v kateri se ni nikomur mudilo. Moštvi sta si bili dokaj ravnopravni in se je stvar leno gibala med obema obrambama. Po preteku prve čet ure se je napad Ljubljane bolj usidral v nasprotnikovo polovico in je dosegel serijo strelav s koda, ki jih je večinoma bil Janežič zelo lepo; to je bila obremen njegova najbolj vidna vrhuna. Vsi ti strelji so

ostali, seveda, brez vsakega haska. V 24. min. je naposled dosegel Janežič prvi uspeh za svoje barve: v lepi situaciji je z ostrim strelom dosegel vodstvo. Toda že v protinapadu so se uveljavili gostje: dva prota strela sta zakrivila Pupo in Grintal, obakrat nad Premrlom in oba je streljal Premrl; drugega tako v svojem starem slogu, da je premamili i branilca i vratarja, pa se je žoga znašla v mreži. Sedaj se je igra nekoliko bolj razgibala in so oboji prihajali pogostoma pred gola. »Izkazala« se je belo-zelena obramba s popolnim medsebojnim nerazumevanjem, kar je pripravilo nekaj koledljivih stvari pred golom Ljubljane. Proti koncu polčasa se je borba razvila v izrazito premoč domačega moštva, ki je imelo nebroj prilik in zrelh položajev pred zagrebškim golom, pa so po vrsti producirali svojo nerodnost: Grintal, pa Pupo in Janežič in vsi skupaj. Se v 44. min. je bila prav taka prilika: z leve je prišla uporabna žoga in Janežič jo je glavo potisnil mimo vratarja. Tako je prišlo do 2:1 za Ljubljano.

V drugi polovici

Druga polovica igre je potem prinesla več uspehov; obe obrambi sta po nekajkrat razgalili svoje šibkosti, ki so nudile vedno znova napadalcem možnosti za do-

di njena mati ji je bila sporočila, naj se povrne. In tako se je vrnila meseca maja 1846.

Za materine odsotnosti je Kastelic prišel redno vsak mesec denar moji stari materi in tudi Prešeren je prišel večkrat pogledat, kaj delam.

Tako nam pripoveduje Ernestina Jelovškova o bivanju svoje matere v Trstu. Ne omenja, da bi bil Prešeren tam obiskal Ano Jelovškovo, marveč navaja, da potem, ko se je mati v maju 1846 vrnila v Ljubljano, Prešerna ni bilo več k njej. Neko nedeljo zjutraj, ko se je Ana vračala iz cerkve, sta se srečala na Poljanskem nasipu. Čula je Prešerna, ko je zajel in je zavila na Suknarsko stezo, da bi ji ne bilo treba iti mimo. Skrivaj se je potem ozrla in videla, da je slonel na ograji ter strmel v vodo.

Dne 15. avgusta ji je pomigal z roko skozi okno, naj pride k njemu. Po kratkem obotavljanju je vendar šla. Sprejel jo je prijazno, rekoč: »Saj sem vedel, da prideš. Ali že veš, dekle moje, da pojdem iz Ljubljane?«

Kmalu po tem svidenju je prišel spet obiskat hčerko Ernestino, ki takrat še ni štela štirih let, vendar pravi, da se tistega dne prav živo spominja. Takrat je France Prešeren že imel novo uro, kajti Ernestina nam pripoveduje: »Vzel me je v naročje, pokazal mi uro, zibal me, ter vprašal, če pojdem z njim ko pride po-me. Predno se je poslovil, me je vprašal, katera imam rajši, njega ali mater: odločila sem se zanj. In še sedaj vidim pred seboj to drago obličje s solčnim smehljajem, te oči, polne ljubezni, in nepopislno sladko potezo okrog ust, kojih poljub je bil blagoslov mojemu življenju!«

sego uspeha. Čeprav nista bila napada pretirano prodorna, sta vendar povišala rezultat do 5:3; dovolj dokaza za brezglavo igro obrambe! V 7. min. je Erber nerodno zaključil lepo stvar, toda žoga ostane v bližini zagrebškega gola in v naslednji minuti jo Grintal le spravi iz teže situacije preko črte, 3:1. Sledi trajen pritisk ljubljanske napadalne vrste, ki si pribori vrstov kotov in vse kaže, da bodo belo-zeleni le poželji izdaten uspeh. Pa iznenada v 15. min. preokret: ljubljanska obramba ni čuječna, nasprotnikova desna zveza potegne naprej in uporabno poda do leve, ki v idealno čistem položaju plasira in s tem zniža na 3:2. Zelo lepo je bil potem pripravljen četrti zgoditek Ljubljane v 19. min.: do Erberja pride krasen predložek in kombinacija, točno in koristno izvedena gre preko Grintala do Pupota in nazaj h Grintalu, ki sicer ni na čistem, pa mu le uspe, da iz nerodnega položaja plasira. Še kakih deset minut je potem Lj. v očiti premoči, toda napadalcu so pred golom nemogoči in šele v 30. min. utegne Grintal prenesti polvisok predložek z glavo tja do mreže. Pa tudi tokrat požge ta neuspeh nasprotnika. V 31. min. izvede energičen napad po levi strani, krilo se prebije preko nerodne ljubljanske obrambe in plasira žogo desni zvezi, ki opravi ostalo. Poslednje četrt ure je sicer še marsikatera priložnost za spremembo rezultata, imajo jo tudi gostje, pa brez koristi.

Kako so igrali

V splošnem zelo slabo. Noben del v belo-zelenem moštvi ni mogel zadovoljiti. Napadalcu so se vsi značili navzdol, tako da niti Grintal niti Erber nimata več one prodornosti, ki sta z njo razpolagala konec jesenske sezone. Pupo in Vovk zavirata, a Janežič kakor zmerom: razen redkih svetlih momentov in nekaj priložnostne prodornosti pred golom ima še vse mnogo svojih starih in neodpravljenih šibkosti. V srednji vrsti je bil edini Boncelj, ki je do kraja zadovoljil. Šercerju nedostaje precej do nekdanje forme, Vodišek pa je dokaj izven forme. To velja tudi za kompletno obrambo, ki je igrala z veliko nervoznostjo. Vsem pa nedostaje v borbi, v startu v kombinacijah tistega poslednjega pol koraka, ki je mnogokrat odločil za razvoj dogodkov. Moštvo potrebuje še vsaj tri tedne treninga in pa močnih tekem za doseg svoje polne forme. Toda zdaj je že prepozno.

Ferrarija je gotovo povprečen nasprotnik. V tem moštvi vegetira še nekdanji Premrl, ki mu je videti, da je na nogometnem polju doživel že lepše in boljše čase. S samo rutino pa seveda ni mogel mnogo doseči. Napadalna trojka je poskušala nekaj kombinacij v starem slogu, pa ni z njimi prišla nikamor. Količkarj resni obrambi ne more dati ta napad niti enega gola. V obrambi je bil še najboljši vratar, ki je, med drugim, delal tudi s precejšnjo srečo. V splošnem: moštvo vseskozi povprečne kakovosti.

Sodil je g. Camernik.

Pokalni tekmi v Mariboru

Maribor, 26. febr.
Na stadionu SK Železničarja sta bili danes dopoldne odigrani dve nogometni tekmi v okviru pokalnega tekmovanja LNP. Nasprotniki so bili štiri mariborska moštva, in sicer je LNP določil, da igra Železničar s Slavijo, Maribor pa z Rapidom. Te tekme bi se morale odigrati že jeseni, pa takrat oblast zaradi znanih incidentov ni dala dovoljenja. Danšnjim tekmam je prisostvovalo okoli 500 gledalcev. Rezultati niso prinesli presenečenj in se bosta prihodnje nedelje merila oba favorita, namreč Železničar in Maribor.

Železničar : Slavija
7 : 0 (3 : 0)

Železničar je že takoj v začetku vzel stvar z resne strani in je zaslužen zmagal. Slavija, ki je sicer podala za oko lepo igro, se je precej trudila, da bi dosegla časten rezultat, pa se ji tudi to ni posrečilo. Železničar je danes predvedel res dobro igro in zato se ni čuditi, da je rezultat tak visok. Sodil je g. Bizjak.

Maribor : Rapid 2 : 1 (1 : 0)

Tekma je bila odigrana v precej ostrem tempu. Igra je bila v splošnem fair, čeprav so nekateri sem in tja silili preko meje dovoljenega. Toda krepka sodnikova roka jih je vselej obdržala na pravi poti. V drugem polčasu je sicer moral predčasno z igrišča Tičar od Maribora, toda ta epizoda, ki je bila epilog neke manjšje neprijaznosti, ni imela hujših posledic. Oba nasprotnika sta predvajala borbeno igro. Moštvi sta imeli najboljše moči v napadu, ki sta na trenutke predvajala zelo lepo igro, toda nobeno moštvo ni imelo zanesljivega strelca. Obe obrambi sta bil nesigurni čemur je brzokone kriv začetek sezone. Maribor in Rapid sta danes dokazala, da bosta v letošnjem prvenstvenem tekmovanju LNP vsem moštvom trd oreh.

Sodil je g. Skalar.

Srečanje v Celju

Celje, 26. februarja
V pokalni tekmi med Olimpijci in SK Celjem so danes Olimpijci nepričakovano, toda zaslužen zmagali nad enajstoričjo Celja. Favoriti Celjani so imeli preveč defenzivno krilsko vrsto, napad pa je bil premalo odločen, medtem ko se je obramba držala še dovolj dobro. Olimp je predvedel dobro tehnično igro, imel je tudi boljši start, predvsem pa je zaigral mnogo bolj

požrtvovalno. Končni rezultat je bil 3:2 (2:1) za O.

Tekmo je sodil g. Hobacher, ki je imel v 27. min. prvega polčasa »dogodek« z dvema Olimpijčema, vendar pa zaradi tega ni izvajal nobenih posledic.

Dopoldne je v prijateljski igri moštvo SK Hrašnika zmagalo nad domačo enajstoričjo Atletikov, presentljivo visoko in vendar zaslužen s 7:2 (4:0).

Ostale nogometne tekme

LJUBLJANA: Mars : Reka 7:1. Pokalna tekma, ki jo je Mars z veliko promocijo odločil v svojo korist.

ZAGREB: Zagreb : Split 5:1 (2:0). Reprezentanca Zagreba je bila ves čas v premoči in je že do odmora dobila dva gola naskoka, po odmoru pa se je do 40. min. rezultat povišal na 4:0, dokler ni Split po Kragiču zadel svoj častni gol. Rezultat dneva je postavil Zlatan tik pred koncem igre. Splitska reprezentanca je v splošnem igrala slabo. Gledalcev je bilo okoli 5.000.

BEograd: Jugoslavija : Zemun 2:1 (2:1). Zelo lepa igra dveh enakovrednih nasprotnikov. 2.000 gledalcev. — Bask : Jedinstvo 6:4 (1:4)

Izredni občni zbor Saveza motoklubov

Ljubljana, 26. februarja
Snoči je bil v klubskih prostorih kavarne Emone izredni občni zbor našega Motosaveza, katerega so se udeležili številni delegati iz vse države, ki so že v teku sobote imeli razne razgovore z ljubljanskimi zastopniki. Zvečer sta prispevala v Ljubljano tudi predsednik Saveza motoklubov g. Edo Funk in načelnik sportne komisije g. Bošković, na občnem zboru pa so se zbrali delegati iz Beograda, Vrška, Osijeka, Bjelovara, Zagreba in Maribora, kakor tudi iz Kranja in seveda največ iz Ljubljane.

Občni zbor je otvoril in vodil predsednik Edo Funk, takoj po njegovem pozdravnem govoru pa se je vnela živahna razprava glede pravice glasovanja na tem zborovanju. V tej razpravi je bil najagilnejši beograjski Motoklub s podporo skupine iz Zagreba, prvi pač zato, ker je že nekaj časa v sporu z upravo Motosaveza v zvezi z znanimi dogodki o priliki razpisa dirke za veliko nagrado Beograda, ki jo je savez zaradi slabe organizacije prepovedal. Po dolgem prerakanju je prišlo nazadnje do glasovanja in je občni zbor sklenil opozicijo izključiti, nato pa je še nadaljevalo zborovanje po dnevnem redu.

Glavna točka je bilo vprašanje spremembe pravil. Slovenski klubi so razen nekaterih izjem z veliko večino pristali na predlog za spremembo. V nadaljnjem se je govorilo tudi o določitvi sportnega koledarja za letošnje leto, v katerem so bili med drugim odredeni tudi termini za naše mednarodne prireditve, med drugim tudi za gorsko dirko na Ljubelj.

Izredni občni zbor se je zelo zavlekel in je trajal skoraj do 3. zjutraj, ko so bila nova pravila tudi sprejeta. Omeniti je treba, da so bili slovenski motoklubi na tem izrednem občnem zboru skoraj popolnoma edini in je bil motokliskiština sekcija Hermeza zavzela samostojno stališče, v zvezi s katerim so njeni delegati predčasno zapustili zborovanje.

Občni zbor bo 26. marca v Zagrebu.

Tekma za alpsko prvenstvo MZSP

Prvak MZSP v alpski kombinaciji je Miran Cizelj, član SPD iz Maribora

Maribor, 26. februarja
Pri Senjorjevem domu na Pohorju je bilo danes tekmovanje za prvenstvo mariborskega zimsko-sportnega podsaveza v alpski kombinaciji, ki ga je priredila podružnica SPD. Startalo je 14 udeležencev, večinoma iz Maribora in Celja. Sneg za smuk je bil moker, za slalom pa trd. Rezultati so bili naslednji:

Smuk: 1. Cizelj Miran 4:39, 2. Čop Franc 5:00, 3. Dorček 5:01 (vsi trije SPD, Maribor), 4. Jurič (Rapid) 5:12, 5. Herle (SPD Celje) 5:13.

Slalom: 1. Cizelj 2:32,2, 2. Čop Franc, 2:45,1, 3. Herle, 2:50,2, 4. Jurič 3:02,1, 5. Dorček 3:02,3.

Skupna ocena v alpski kombinaciji: 1. Cizelj 200, 2. Čop 185,9, 3. Herle 176,9, 4. Jurič 175,1, 5. Dorček 173,12 točke.

Tekma je bila na 3 km dolgi progi inž. Lenarčiča, višinska razlika je znašala 550 m.

Iz uredništva. Pri članku v nedeljski številki »Jutra« »Po Zakopanem« je pomotoma izostalo pisčevko ime. Prispevek je napisal g. Joso Gorec, ki je bil član vodstva naše smučarske reprezentance na letošnjih FIS tekmah v Zakopanem.

Prvovrstni
trbovrstni
PREMOG
brez prahu,
koks, suha drva
nudi
L. Pogačnik
BOHORICEVA 5.
Telef. 20-59.

KLISEJE
ENO
VEČERJNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23
SPIRITAJTE
V JUTRU

Dobra knjiga - dobri ljudje

Malo reportaže iz knjižnice, ki je lani 60.000 čitateljem izposodila okoli 200.000 knjig

G. Matija Rode, vodja knjižnice

»Nekaj dobrega bi rad bral. Povejte mi, kaj naj vzamem!«

Takšno vprašanje morajo pač stokrat na dan slišati v veliki knjižnici in odgovor ni vselej lahek, čeprav tam je precej poznajo okuse ljudi.

Kriza knjige — kriza cen

Javnih knjižnic imamo Slovenci precej. Nekatere so skromne in životarije, kolikor se menijo zanje knjižničarji. Druge cveče in opravljajo veliko kulturno delo. Zlasti na deželi je takšno delo ogromnega pomena. Pri drugih narodih se poleg lepih bibliofilijskih izdaj tiskajo tudi cenene ljudske izdaje. Zato je tudi mogoče, da doseže v Franciji kakšna knjiga naklado do treh milijonov izvodov in pride na okoli dvajset Francozov po en izvod. Pri nas je povprečna naklada knjige 1500 izvodov, morala bi pa biti dosti večja in bi tudi bila, če bi bile cene knjig manjše. Da Slovenci radi beremo, so dokaz prav knjižnice. Dokler pa bo povprečna cena knjige znašala približno toliko, kolikor zaslužek delavca v dveh, treh ali celo več dneh, na večje naklade ne bomo mogli misliti. In vse dotlej bodo pri nas javne knjižnice, ki knjige izposojujejo, dobro uspevale, če bodo nudile knjige, ki jih ljudje hočejo imeti.

Za sto let knjig

Sel sem v Sentsjacobsko knjižnico. Njeno ime prav za prav ni več upravičeno, ker je precej daleč od Sentsjake, na Kongresnem trgu. Malokdo ve, da je to največja izposojevalna knjižnica v naši državi. Okoli 40.000 knjig v raznih jezikih ima. Dobrih sto let bi človek potreboval, da bi prebral vse te najrazličnejše zvezke, ki počivajo na ogromnih policah in čakajo ljudi, da bodo segli po njih. Okoli 60.000 izposojevalcev so našli lani in okoli 200.000 izposojenih knjig.

Knjižnica je začela v skromnih razmerah delovati leta 1911. Takrat je imela 250 knjig. Danes ima poleg prej omenjenih še okoli 10.000 rezervnih izvodov tistih knjig, ki so stalno v prometu. Razen v liceki bi s težavo dobili kaj tako popolno zbirko vseh slovenskih knjig kakor tu.

Gospod Matija Rode, ki jo vodi, je lahko ponosen na uspeh svojega dela.

Kaj ljudje najraje berejo

Zanimivo in nerodno vprašanje. Zvedel sem, da zahteva ženska mladina — po večini srednješolke in visokošolke — boljše stvari kakor moška. »Boli pametne reči,« mi je rekla gospodična, ki izdaja knjige. »Nič več tistih sladkih, zaljubljenih zgodb. Fantje kriminalke pa potopise in podobne reči.« Novih nemških knjig ljudje ne cenijo prav, razen tistih, ki izidejo kje v Švici, na Holandskem ali v Franciji. Mladina rada sega po ruskih knjigah, seveda po starih klasičnih in emigrantskih izdajah. Druge se ne dobe. Potem po čeških delih. Prav zanimivo je, da mladina v sedanjih časih ko vsi vetrovi vejejo drugam, z ljubeznijo sega po slovanski literaturi in zanimanje naše mladine za slovanske jezike je danes nedvomno dosti večje, kakor je bilo kdajkoli prej.

In starejši ljudje?

In starejši ljudje? Tu so spet razne kategorije. Nekateri preže na vsako novo knjigo pa naj bo že zastavljena ali beletristična. To so po večini uradniki, ki so si prej nove knjige lahko kupili zdaj si jih pa ne morejo. Novosti je največ v nemškem jeziku ker starejši ljudje francoščine in drugih jezikov po večini ne znajo. Drugi preberejo vse, kar jim pride pod roko. Stare dame čitajo, kar so čitale v mladosti. Sladke ljubezenske romane, kjer je dosti solza. Pa seveda ne vse. Tudi izjem je dosti.

Koliko »vzdržijo« vsake knjige? Preračunano je, da povprečno trideset čitateljev, potem pa jo je treba dati spet knjigovozu ali celo zavreči. Zato je tudi izposojevalna določena približno na tridesetino kupne cene. Vezava naših knjižnih založb je navadno prav trpežna. Pri nekaterih knjigah ima knjižnica seveda tudi izdubo. Sam sem že to opazil. Naročila si je na primer nemški prevod Joyceovega »Uliksa«. Oba zvezka sta stala 650 dinarjev, izposojevalna pa je 10 dinarjev od zvezka. Knjiga je bila kupljena pred šestimi ali sedmimi leti in ima kot psihološki roman svetoven sloves. Nekateri puritanci so celo dejali, da je pornografski. Prvi zvezek je bralo nekaj nad dvesto ljudi, drugega — osem. Delo je pač pretežno za povprečnega bralca in marsikoga je zanimalo samo renomé. Prvi zvezek je vzel, drugega ne več.

Knjižnica pošilja knjižice tudi izven Ljubljane in izven Slovenije po vsej državi. Lahko si mislimo, kakšno veselje mora biti tam kje daleč na jugu, ko dobe knjig da imajo spet za nekaj časa branja. Se celo našim izselencem v Belgijo je knjižnica pred leti pošiljala knjige, pa je morala potem to opustiti, ne zaradi nerednosti izselencev — ampak zaradi sitnosti z našimi carinskimi oblastmi!

Pa katere knjige berejo ljudje v zadnjem času najbolj?

Od romana o Prešernu do »Boga v Trbovljah«

Vaštevete »Roman o Prešernu«, Slodnjakovo »Neiztroheno srce«, — tu se vidi, da kult Prešerna pri nas ni umeten. Potem Mrzelovega »Boga v Trbovljah«, Kresalovega »Studenta Stefana«, vsa dela Miška Kranjca in Ingoličeve »Lukarje«. Radi imajo tudi Bevka in Pennerjevo. Za pesmi ljudje niso preveč vneti in jih tudi najboljše ne ogrejejo. »Pevcu sreča vedno laže!« Tudi Cankar ima dosti prijateljev. Tavčarja, Kersnika, Jurčiča in drugih naših klasičkov ljudje ne jemljejo preveč, ker jih imajo večji del pač že doma.

Med znanstvenimi je na prvem mestu prevod Masarykove »Svetovne revolucije«. Potem Thumovi spomini, Weiningerjev »Spol in značaj« (priljubljen zlasti pri študentkah), dela dr. Milana Vidmarja pa nekatere strokovne knjige o raznih svetovnih nazorih in drugih vprašanjih.

Med prevodi po vrsti: Dumas, oče in sin (romantika še ni izumrla), London, Sienkiewicz, Zweig, Deeping, Galsworthy, Zola, Knittel, Tolstoj, Dostojevski, Capek, E. Ludwig, G. Keller, Hamsun, Kipling, Adamič, Undsetova, Nexö, Curwood, Križanovska, Dickens, Scott, Balzac, Kailnikov, Buckova, Maupassant, Reymont.

Sprehod po svetu

aZanimivo je tudi, katere tuje knjige, ki pri nas še niso prevedene, imajo največ bralcev. Naj jih naštejemo po vrsti, kakor jih ljudje berejo: Cronin: Citadela (še letos jo dobimo v prevodu), Labodja hiša, Wassermann: Slučaj Maurizius, Galsworthy: Onstran, Buckova: Vzhodnik in zapadnik, Munthe: Knjiga o ljudeh in živalih, Trenker: Gore v plamenih, Knittel: El Hakim, Zilahy: Duša ugasne, Reka brez konca, Körmendi: Srečanje, Izkušnja v

Budimpešti, Mitchell: Od vetra zameten. Med znanstvenimi in biografskimi: Conte Corti: Elizabeta, Heyden: Hitler, Mož proti Evropi, Esad-bez: Tekoče zlato, Füllöp-Miller, Voditelji, sanjači in uporniki, Knickerbocker: Ali pride vojna v Evropo, Zischka: Japonska v svetu, Boj za nadvlado v svetu, E. Ludwig: Pogovori z Masarykom, Lin coln.

Seveda bi se marsikatera druga knjiga tudi brala, in še bolj, pa vseh v knjižnici ni mogoče imeti, čeprav bi se denar zanje našel.

»Mein Kampf« ni priljubljen, kakor kaže statistika. B. R.

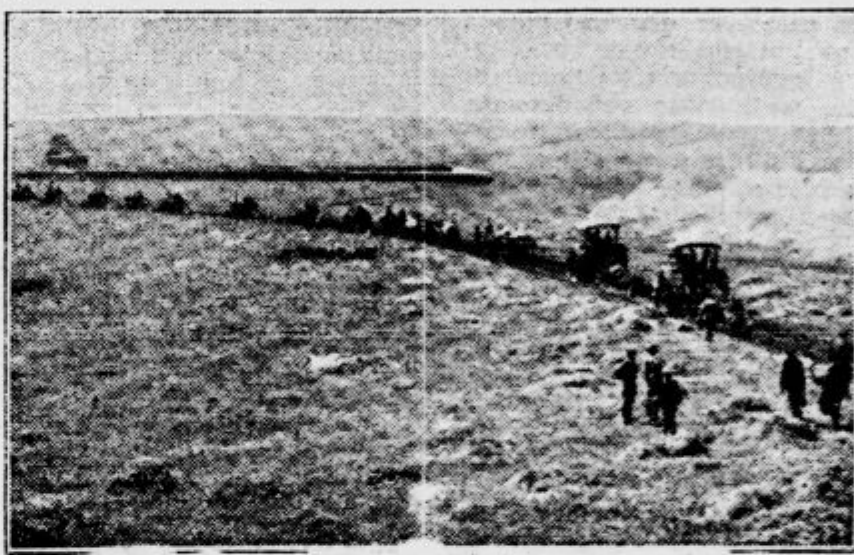
Knjižni pajek

BERITE

Mrzelovega »BOGA V TRBOVLJAH«. Broširan 60.—, v platno 70.— Din. Založba »TRBOVLJE« — Ljubljana.

Za vodovodom še hlebovod

Drzen načrt, s katerim se ukvarjajo strokovnjaki za prehrano v Moskvi

Kolona traktorjev gre pripravljati zemljo za kruh

V zvezi z zasedanjem strokovnjakov v Moskvi, ki določajo smernice za tretjo petletko, se po vsej Rusiji živahno razpravlja o ostavljenem predlogu, ki gre za to, da bi se vsakemu sovjetskemu državljanu brezplačno dostavilo na dom toliko kruha, kolikor ga bo potreboval. Te razprave se dajo zasledovati v časopisih in po radiu, kjer nastopajo posamezni govorniki, iznašajoč svoje razloge za ta izvirni predlog ali proti njemu. Kdor je proti njemu, ni njegov načelni nasprotnik, marveč iznaša samo tehnične težave, ki bi jih bilo treba premagati, preden bi uredba lahko poslovala brezhibno. Vsi pa se strinjajo v tem, da je misel izvrstna, da je uresničljiva in da je treba zato postaviti vse sile, da pride čim prej do »hlebodavca«. Ker bi se razdeljevanje kruha vršilo nekako na isti način, kakor razdeljevanje plina, vode ali elektrike, je stvar dobila tudi silo in ime in se je stvorila analogna beseda kakor plinovod, vodovod ali elektrovod.

Kakor ima vsak državljan na razpolago toliko vode, kolikor je potrebuje, ne da bi jo moral še posebej plačevati, tako bo dobil tudi brezplačno na dom dostavljeno toliko vsakdanjega kruha, kolikor ga potrebuje za svojo vsakdanjo prehrano. Določeno bo le nekaj maksimumov, ki ga ne bo mogoče prekoračiti, če ne bo zato izjemnih razlogov. Zita je sedaj v Rusiji dovolj, zato ni prav nobene ovire, da se ne bi zastopil delni državljanom. Gre le še za način, kako se naj to vrši.

Zanimivo je, da se ruski javnosti stvar nikakor ne zdi fantastična in da tudi poročevalci inženjskih listov zadevo obravnavajo kot resno, važno in pametno. O navedenem načrtu se je razpravljalo na razpolago toliko vode, kolikor je potrebuje, ne da bi jo moral še posebej plačevati, tako bo dobil tudi brezplačno na dom dostavljeno toliko vsakdanjega kruha, kolikor ga potrebuje za svojo vsakdanjo prehrano.

črtu zlasti obširno piše angleški in ameriški tisk in povsod se razglašja, da je brezplačno zalaganje s kruhom samo logična posledica uspeha ruskega gospodarstva, katerega končni smoter je edino ta, da se izdela toliko množina življenjskih potrebščin vseh vrst, da se bodo lahko zadovoljile potrebe najsiširih slojev naroda. V zvezi s tem navajajo časopisi mnogo primerov brezplačnega dobavljanja potrebščin. Tako električna energija v Rusiji sicer ni brezplačna, pač pa je tako poceni, da pri mesečnem obračunu znaša komaj nekoliko kopejk in, je skoro samo formalnega značaja. To velja za potrošnje električnega toka za razsvetljavo, kuho in kurjavo. Popolnoma brezplačna pa je v Rusiji uporaba telefona; za sedaj res »amo za krajevne pogovore, toda kmalu bo tudi enako za medkrajevni telefonski promet. Ta težnja po brezplačnem dobavljanju dobrin vsem državljanom se kaže v različnih krajih na prav poseben svojski način. Na severnem Kavkazu v kabardinskimi oblastmi, kjer je poleti zelo vroče, so ob vseh cestah zasajene dolge proge s lubenicami, dinjami, sadnim drevjem in vinoko trto. Vsak potnik, pešec ali avtomobilist ima pravico si poljubno odtrgati toliko sadja, grozdja ali karkoli, da si lahko uto-lazi žejo. Posebni napisi ob cestah opozarjajo na to, da so ti nasadi v prvi vrsti namenjeni potnikom. Kar ostane in tega je mnogo, pospravijo kolektivna gospodarstva, ki skrbijo za te nasade.

Sprito teh primerov ni nikolišno čudo, ako se Rusom hlebodav ne zdi nič nemogočega. Izumili so namreč način, kako se lahko čisto brez težave izloči iz gospodarstva tako zvani rentabilni račun, po

načelu, da v Arhangelsku kruh ne sme biti dražji kakor v Ukrajini, da v Harjoku v moške ribe ne smejo biti dražje nego ob črnem morju.

Fotoamater

Kdaj je film v traku zadosti razvit?

Odgovor je lahek, če delamo s svežim razvijalcem in s predpisano temperaturo 18 stopinj. Držati se nam je v tem primeru navodil, ki jih prilagajajo tovarne svojim razvijalcem ali svojim snemalnimi tvorivom. Držimo se tudi naših izkušenj. Če pa je razvijalec že razbljen in so temperature različne od predpisane, bi morali po nekem času pri temnični luči odpirati tank in kontrolirati stopnjo razvitosti. Da se tej neprijetni proceduri izognemo, priporočajo sledeče: Košček osvetljenega filma razvijemo istočasno s filmom samim, toda v odprtini za termometer (oziroma pri nekih tankih v odprtini za vrtilni ključ). Odprtino spočeta zapremo, da ne pride svetloba vanjo. Čez pet do sedem minut odrezek vzamemo iz nje in pogledamo lahko celo pri dnevnih svetlobi. Do katere stopnje se je razvil, Stopnja njegovega kritja ustreza kritju najvišjih svetlob v pravem filmu. Po nekoliko poskusih si dobimo pravi pogled za ta preprosti kontrolni način.

Ker so vsa snemalna tvoriva

občutljiva za ultravijoličasto svetlobo, posebno za valovni obseg med 300 in 450 milimikronov, bi si mislili, da more ta svetloba, ki jo je v dnevnih svetlobah vedno nekaj, povzročiti znatne neostrine v sliki. Za nevidne ultravijoličaste žarke normalni objektiv namreč niso posebej korigirani. Da pa teh neostrin ni, se moramo zahvaliti dejstvu, da predstavljajo vse normalne vrste stekla, iz katerih izdelujejo objektivne, same izvrstna siva proti ultravijoličastim žarkom, t. j. ne propuščajo jih. Za fotografijo z ultravijoličastimi žarki normalni objektiv torej niso uporabni. Treba je posebnih objektivov iz posebnega stekla ali kremenca. (Photographie f. Alie.)

Pravilno podajanje vode

je važno, posebno pa vodnega gibanja. Vtisa, da se voda giblje, pa ne dobimo nikoli s prekratnimi osvetlitvami, kajti njimi posnamemo vendar samo neko določeno fazo gibanja. Osvetliti moramo le tako kratko, da je gibanje vode baš še razločno vidno. S tem se sicer nekaj popolne ostrine izgubi, toda voda in ž njeno slika postane naravnost.

Pravilno osvetljenje

je še vedno podlaga dobre fotografije. Spoznamo po tem, da kaže — če ga pogledamo proti luči — vse podrobnosti v risbi. Kritje ne sme biti premočno. Senčnice (prozornejši deli negativa) morajo imeti tudi vse podrobnosti v risbi, in sicer naj bodo vsaj tako razvite, da jih bo mogoče kopirati ne da bi razleze druga v drugo. Premalo osvetljen negativ je v sencah popolnoma prozoren ali pa ima v njih premalo risbe, kritja, tako da dobimo na pozitivu samo črna mesta brez risbe.

Bogato osvetljen negativ ima tako v svetlinah, kakor v sencah dovolj risbe, ni pa popolnoma prozoren, temveč v celoti bolj ali manj sivo osenjen, omenjen. Pod bogato osvetljavo si ne smemo predstavljati samo dvakrat daljše osvetlitve od tiste, ki nam jo kaže svetlomer, kajti moderne emulzije takšno osvetlitev prenesejo, ne da bi jo pokazale. Dvakratna, trikratna in še večkratna osvetlitev je potrebna, da dosežemo zlasti za male formate potrebno drobno zrno.

Preosvetljeni negativ so tisti, kjer smo storili dobroga le preveč, n. pr. z desetkrat predolgo osvetlitvijo. Takšen negativ je videti od zgoraj popolnoma črn, skozi luč pa je v sencah tako krit, da je videti le malo risbe. Negativi, ki so tako preosvetljeni, običajno tudi po slabšem postopku nimajo prav ostre risbe, kajti svetlobni žarki, ki so prodrli globlje v plast, so povzročili tudi razširitev kontur.

F. S. v. L.

Z daljnomerom na Vaši mali kameri vam je čisto težko ostro ustanoviti. Preslabo razločujejo obe sliki, ki se morata kriti. O stvari smo nekdo že pisali. Namestite na obe izstopni leči daljnomerne lističe barvnega celofana, in sicer na eno recimo rdeč listič, na drugo zelen. Tako vam bo obe sliki lažje spraviti do kritja. Dobi se tudi poseben orazni filter za daljnomer, ki posebno pri umetni luči kontrast povečuje. Opisana metoda je cenejša in prav tako dobra.

Priloga »Praxis der Aufnahme«

je najboljša fotografska knjiga, ki je izšla v zadnjem času v slovitih založbi »Galerije«. Na več nego 300 straneh (pri čemer pa je knjiga še vedno majhne oblike) dobite tu odgovor na vsa vprašanja, ki vas utegnejo zanimati ob snemanju kakršnegakoli motiva. Knjigo si lahko naročite zdaj direktno pri Fotoklubu Ljubljana.

Amaterje iz Kranja in okolice

opozarjamo, da se v gorenski prestolnici snuje fotoamaterski klub. V okviru teh priprav se bo vršila ob sodelovanju domačih ljudske univerze in Zveze slovenskih fotoamaterskih organizacij v kratkem tudi prva fotografska razstava v Kranju. Kranjske amaterje pozivajo prireditelji, naj pripravljajo že sedaj svoja dela za to razstavo. Podrobnosti sledijo v kratkem.

Tečaj Fotokluba Ljubljana

so deležni letos tolikšnega zanimanja, da je vodstvo sklenilo prirediti, če bo dovolj interesov, še v tekoči sezoni vsaj še en začetniški tečaj. Interesenti naj se prijavijo pisмено ali osebno vsak tork in petek zvečer v klubskem lokalu, kjer doba tudi vse informacije.

Program Fotokluba Ljubljana

za tekoči teden: v torek zvečer odbovna seja v sedem večer začetniškega tečaja (skriptično predavanje z okrog 100 diapozitivov: kaj naj fotografiramo in kako naj fotografiramo), v četrtek nadaljevalni tečaj (g. Branc bo obravnaval skrivnost fotografirskih optik), v petek običajni članski večer, v nedeljo skupni izlet.

TOLAZBA

Straznik (ki je zalotil znano lahkoživko na kolodvoru): »Kaj ste iskali tako pozno ponoči okrog kolodvora?«

Ona: »Oprostite, jaz sem samo tolažila potnike, ki so zamudili vlak...«

Gospa Marija in njen trikot

Stal je pred njo. Na njegovi roki, stisnjeni v pest, se je svetil zlat obroček — poročni prstan. Iz njegovih oči je gorelo divje sovraštvo; obup, srd sta mu padla lepi obraz. Lasje, nekdanj poljubovani od nje, so mu razmršeni viseli na obraz. »Ti, ti si mi to storila?« se je utrgalo iz njega. Z blaznimi očmi je vprašujoče gledal vanjo.

»Ti prokleta —!«

Skočila je k njemu in mu zamašila usta s svojo roko. Sunil jo je, da se je opotekla in zakričal razkralo:

»Proč! Zakonolomnica!«

Sesedel se je na divan in zagrebel obraz v roke. Vse njegovo telo je drhtelo. Jokal bi, tulil kot podivjana žival, če bi pomagal. Tako pa je uničena njegova sreča, njegov sen.

Dvignil je glavo in se zastrmel skozi okno. Po sobi je bilo vse divje razmetano: prevrnjeni stoli, raztrgane zavese in pregrinjala, razbite vaze vse je ležalo križem. Gospa Marija pa je mirna slonela na steni, zavedajoča se greha, a vendar je uživala ob misli, da bo živela z njim, ki ga tako silno in resnično ljubi.

»In krj misliš storiti zdaj?«

Njegov votli, zlomljeni glas je pretrgal tišino.

Molčala je, ga gledala in si mislila:

»Tri leta tri čela leta sem živela z njim...«

brez trohice prave ljubezni v srcu! In vendar —!«

Stopila je k njemu. Ni je pogledal. Strmel je skozi okno, kjer se je v daljavi v soncu svetila bela cerkva med zelenimi griči.

»Feri, to življenje je peklen, nemogoče je! Glej, nikdar poprej nisem ljubila.«

Pogledal jo je.

»Torej je bilo vse skupaj laž?«

»Morda? Je bila?« je odgovorila tiho in strmel v njegove razmršene lase. »Ljubila nisem, vsaj resnično ljubila!« je nadaljevala.

»Prav za prav nisem niti vedela, kaj je prava ljubezen!«

Burno je vstal. Strgal si je z roke prstan in ji ga zalučal v obraz. Glasno grohotajoč je odšel iz sobe, ko je videl njen prestrašen, presenečen obraz.

»Vla...!« beseda je zamrla v hrušču vrat.

Strmel je na vrata, skozi katera je izginil. Na cesti je zahupal avto.

Pol petih. Zdrnila se je in v stopljo k oknu. Cesta je bila prazna. Naslonila je glavo na šipo in mrzlo steklo je prijetno hladilo njeno vročino čelo.

Lahno, lahno je polzel zlat obroček s prsta njene viseče roke, zažvenketal na tleh, se zakotalil in nastala je tšina.

Le njeno sopenje in šepetanje je bilo slišati:

»Ivan, videl boš da bova srečna!«

Topla sapa izgovorjenih besed je pustila sledove na šipi.

★

Šla sta po drevovedu. V kostanjih nad njima je šumelo in šepetalo. Lahen vetrček

za konzorij »Jutra« Stanko Virant.

Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran.

Za inseratni del je odgovoril Alojz Novak.

Vsi v Ljubljani.

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja